Ազգ
Azg
armenian daily
29 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2002 ՈՒՐԲԱԹ 219 (2664)

Շեւարդնաձեն Արձինբային վերացնելու հրաման է տվել

ԹԲԻԼԻՍԻ, 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Նախագահ Շեւարդնաձեն հրաման է տվել ֆիզիկապես վերացնել Վլադիսլավ Արձինբային եւ այդ օպերացիան հանձնարարել է պետանվտանգության նախարար Խաբուրձանիային: Տվյալ որոշումը նախագահին ընդունել է միանձնյա, առանց Ազգային անվտանգության խորհրդի հետ խորհրդակցելու: Այս տեղեկությունը «Տրիբունա» թերթը ստացել է Աբխազիայի հետախուզական ծառայության ներկայացուցչից:

Համաձայն օպերացիայի, Արձինբայի հետ պետք է ոչնչացվեն եւ մյուս աբխազական առաջնորդները: Օպերացիան կիրականացնի խափանարարար խումբը, որը դրա համար հատուկ պատրաստություն է անցել: Թերթի հետ զրույցի ժամանակ «Անտառային եղբայրներ» պարտիզանական շարժման ներկայացուցիչները հայտարարել են, որ այսօրվա դրությամբ գործում է մի քանի պարգեւ Արձինբային վերացնելու համար ամենատարբեր նախկին կամ ներկայիս քաղաքական գործիչների կողմից: Վերջերս Արձինբային վերացնելու եւ Աբխազիայի տարածում խափանարարական գործունեության համար հսկայական ֆինանսներ է հատկացրել բիզնեսմեն Բադրի Պատարկացիշվիլին: Թերթի տեղեկություններով, երկու ամիս առաջ Պատարկացիշվիլին 3 միլիոն դոլար է փոխանցել Աբխազիայի Գերագույն խորհրդի նախագահ Թամազ Նադարեիշվիլուն:

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄ

Իսրայելը համաձայնել է փոխհատուցել Պարոն Տերին պատճառած վնասները

Եվ հրաժարվել ձիթենյաց այգիներում պատ կառուցելու մտադրությունից

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Երուսաղեմի հայոց պատրիարքության տարածած հաղորդագրությունից տեղեկանում ենք, որ պատրիարքության ներկայացուցիչների եւ Իսրայելի պաշտպանության նախարարության պաշտոնատարների միջեւ ամիսներ շարունակվող բանակցությունների արդյունքում Իսրայելը հրաժարվել է Բեթղեհեմի ձիթենյաց այգիներում անվտանգության պատ կառուցելու մտադրությունից, ինչպես նաեւ համաձայնել է փոխհատուցել Պարոն Տերին պատճառած վնասները:

2002 թ. մայիսին Իսրայելի պաշտպանության նախարարությունը հայտարարել էր, որ Երուսաղեմի եւ Բեթղեհեմի հյուսիս գտնվող Այդա փախստականների ճամբարի միջեւ անվտանգության պատ է կառուցելու, որն անցնում է հայապատկան Պարոն Տեր կալվածքների միջով:

Երուսաղեմի եւ Բեթղեհեմի հայոց վանքերը, եկեղեցիները, որոնք կառուցվել են 4-րդ դարից, կալվածքները, այգիները, մի խոսքով՝ Երուսաղեմի հայկական քրիստոնեական հարստությունն ի հոգեւորս ենթարկվում է Էջմիածնի հայոց կաթողիկոսությանը: Հայկական Երուսաղեմի գլուխն է հայոց պատրիարքությունը եւ անձամբ պատրիարքը, որի իրավունքներն ու իրավասությունները սահմանված են հաջորդաբար օսմանյան, բրիտանական, հորդանանյան եւ իսրայելյան կառավարությունների համապատասխան որոշումներով: Այսինքն՝ որեւէ կալվածք, տվյալ դեպքում՝ Բեթղեհեմի ձիթապտղի ընդարձակ այգիներն Իսրայելը կարող է գնել միայն եւ միայն Երուսաղեմի պատրիարքության, պատրիարքի համաձայնությամբ:

Տես ☛ էջ 2

ԲԱՔՈՒ

Ալիեւը եւ Քոչարյանը երկու անգամ մոտ են եղել հակամարտության լուծմանը

Գրում է Բաքվի «Զերկալոն»՝ վկայակոչելով մի դիվանագետի

Նոյեմբերի 28-ի համարում ադրբեջանական «Զերկալո» օրաթերթը, վկայակոչելով ղարաբաղյան կարգավորման բանակցություններին մոտ կանգնած մի դիվանագետի, գրում է, թե Ադրբեջանի եւ Հայաստանի նախագահները երկու անգամ մոտ են եղել խնդրի լուծմանը: «Երկու անգամ մենք որքա՞ն մոտ էինք խնդրի լուծմանը: Իսկ «Ընդհանուր պետությո՞ւնը»: Ինչպե՞ս դուք վրիպեցիք: Չէ՞ որ դա Ադրբեջանին շատ ձեռնտու էր: Ի՞նչ էր ստանում Ղարաբաղը: Ոչի՛նչ: ՄԱԿ-ում ոչ մի ներկայացուցչություն, փաստորեն ոչ մի ինքնավարություն, միակ բանը, որ դուք պետք է անեիք, Ղարաբաղի հետ արտաքին քաղաքական հարցերի համաձայնեցումն էր, որոնք վերաբերում էին նրանց: Այսօր արդեն Հայաստանի համար «Ընդհանուր պետությունը» երեկ է, որին նրանք չեն վերադառնա»:

Թե ո՞րն է եղել մյուս տարբերակը, որին իբր Ալիեւն ու Քոչարյանը մոտ են եղել, «Զերկալոն» հստակ չի նշում, բայց ակնարկում է, որ տարածքների փոխանակման տարբերակն է: Այս դեպքում չի նշվում, թե որ կողմն է մերժել այդ տարբերակը: Հարցին, թե հնարավո՞ր է ակնկալել Ադրբեջանում բոսնիական կարգավորման տարբերակի կիրառումը, դիվանագետը պատասխանել է. «Համենայն դեպս, ամեն ինչ լուծված է Կոսովոյի տարբերակով»: «Նրանց (հայերի) համար ինքնավարությունը նույն բանն է, թե կորցնեն այն ամենը, ինչ ստացել են», ասել է դիվանագետը:

Դիվանագետը նաեւ նշել է, ըստ որում՝ համոզմունքով, թե Բաքու-Թբիլիսի-Ջեյհան նավթամուղը շատ լուրջ վտանգի տակ է: «Արդյոք արեւմտյան ներդնողները փող կդնե՞ն մի նախագծի վրա, որը ցանկացած պահի կարող է հայտնվել ոչնչացման վտանգի տակ», հարց է տվել դիվանագետը:

Հայ-հունական տնտեսական համագործակցությունը գնահատվեց անբավարար

ԵՐԵՎԱՆ, 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայ-հունական տնտեսական համագործակցության ներկայիս մակարդակը զիջում է առկա հնարավորություններին եւ գնահատվում է անբավարար: Այս մասին նոյեմբերի 28-ին կայացած հայ-հունական միջկառավարական հանձնաժողովի երրորդ նիստում հայտարարեցին հանձնաժողովի համանախագահներ, ՀՀ գյուղնախարար Դավիթ Զադոյանը եւ Հունաստանի դյունաբերության, ըմպելիքների, կաթնամթերքների, արհեստական ալմաստների արտադրության, քիմիայի եւ արդյունաբերական այլ ոլորտներում:

ՖՈՏՈԼՈՒՐ

արտգործփոխնախարար Անդրեաս Լովերդոսը:

Ա. Լովերդոսի կարծիքով, 11 մլն դոլարի հասնող առեւտրաշրջանառությունը չի կարելի գոհացնող համարել: Նրա գնահատմամբ, չնայած Հայաստանի տնտեսության մեջ Հունաստանի «ռազմավարական մասնակցությանը», համագործակցության եզրեր դեռեւս շատ կան: Նա նշեց, որ առաջիկայում Հայաստան կայցելի նաեւ հույն գործարարների պատվիրակությունը:

Դ. Զադոյանի խոսքերով, քաղաքական երկխոսության բարձր մակարդակին զիջող տնտեսական փոխհամագործակցությունը բացատրվում է Հայաստանի ներդրումային դաշտի վերաբերյալ տեղեկացվության պակասով: Նախարարը նշեց, որ երկու երկրները կարող են համագործակցել սննդար-

Հայ-հունական տնտեսական համագործակցության խնդիրները կքննարկվեն միջկառավարական հանձնաժողովի 5 աշխատանքային խմբերում: Ավարտին կստորագրվի համապատասխան արձանագրություն:

Ձյուն Գեղարքունիքի մարզի տարածքով մեկ

ԳԱՎԱՌ, 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նոյեմբերի 27-ի լույս 28-ի գիշերը Գեղարքունիքի մարզի տարածքով մեկ տեղումները թափվել են ձյան տեսքով: Նոյեմբերի 28-ի կեսօրվա դրությամբ ձնածածկույթը հիմնականում պահպանվել է Վարդենիսի եւ Գեղամա լեռնաշղթաների վրա, ծովի մակերեւույթից 2500 մետր եւ ավելի բարձրություններում: Նախորդ գիշեր դժվարանցելի վիճակ է ստեղծվել Մարտունի-Վարդենիս մայրուղու վրա, սակայն, ճանապարհատրանսպորտային լուրջ վթարներ չեն գրանցվել: Նոյեմբերի 28-ի կեսօրվա դրությամբ մարզի բոլոր ճանապարհները երթեւեկելի են, դիտվում է առանց տեղումների եղանակ:

Զբիգնեւ Բժեզինսկին իրատեսական է համարում Ադրբեջանի ընդունումը ՆԱՏՕ

ԲԱՔՈՒ, 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: BBC-ին տված իր հարցազրույցում Զբիգնեւ Բժեզինսկին, որը 1977-1981 թթ. զբաղեցրել է ԱՄՆ նախագահի ազգային անվտանգության հարցերով խորհրդականի պաշտոնը, հայտարարել է ՆԱՏՕ-ին Ադրբեջանի անդամագրության իրատեսականության մասին, հաղորդում է «525» թերթը: Նրա կարծիքով, որոշ ժամանակ անց այդ դաշինքում «Ուկրաինայի, հնարավոր է նաեւ Վրաստանի եւ Ադրբեջանի ընդունելությունն ավելի հավանական դառնա, քան Խորվաթիայի, Սերբիայի եւ Մակեդոնիայի»: «Ճիշտ է, դեռեւս Ադրբեջանը որոշ ոլորտներում չի համապատասխանում ՆԱՏՕ-ի ստանդարտներին, սակայն մի քանի տարի առաջ դրանց չէր համապատասխանում եւ Բուլղարիան», հայտարարել է նախկին քաղաքական գործիչը: Անդրադառնալով ՆԱՏՕ-ին Հայաստանի անդամագրության հեռանկարին, Բժեզինսկին նշել է, որ այդ դաշինքը «ոչ մեկին շեմից չի քշում», եւ եթե Հայաստանը կհամապատասխանի այդ չափանիշներին, ապա դա միանգամայն հնարավոր է: Այսօր, ըստ նրա, Երեւանը որեւէ նախաձեռնություն չի դրսեւորում այդ ուղղությամբ, ի տարբերություն Վրաստանի եւ Ադրբեջանի, որոնք պարբերաբար ՆԱՏՕ-ին անդամագրվելու ձգտում են արտահայտում:

Վոլֆովիցը Անկարայից ռազմական աջակցություն է պահանջելու

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի 3-ին Թուրքիա կայցելի ԱՄՆ պաշտպանության փոխնախարար Փոլ Վոլֆովիցը, որը թուրքական կողմի հետ բանակցություններ կվարի հակաիրաքյան ռազմարշավի առնչությամբ: «Վաշինգթոն թայմսի» տեղեկատվության համաձայն, Վոլֆովիցը թուրքական կողմին երաշխիքներ կտա Իրաքում քրդական պետության ձեւավորման բացառման վերաբերյալ: Փոխարենը ԱՄՆ-ը Թուրքիայից պահանջելու է ռազմական աջակցություն իրաքյան ռազմարշավի համար, ինչպես նաեւ Թուրքիայի տարածքում գտնվող Ինջիրլիք ռազմակայանի օգտագործման հարցի կարգավորում:

«Եթե չլինի Թուրքիայի աջակցությունը, պատերազմը միեւնույն է, կիրականացվի, բայց կունենա ավելի երկար տեւողություն: Թուրքիայի օժանդակությամբ պատերազմը կունենա առավել կարճ տեւողություն եւ պակաս վնաս կտա տարածաշրջանին», նշում է աղբյուրը:

ՄՆԱՑԻՆ ԿԱՐՈՏՈՎ ՍՊԱՍՈՂ

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը շարունակում է լռել

Իսկ ՀՀՇ-ն չի կողմնորոշվել՝ մասնակցե՞լ ընտրություններին

ԱՍԱԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

«Նեղանալ կարելի է ընկերներից, բայց նեղանալ պետությունից եւ լռել այսքան երկար ժամանակ չի կարելի»: Երեկ գումարված ՀՀՇ 13-րդ համագումարում մի կուսակցականի արած այս հայտարարությունը վերաբերում էր ՀՀ առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի քաղաքականություն վերադառնալ-չվերադառնալու թնջուկին, որը դարձավ հավաքի առանցքային թեման:

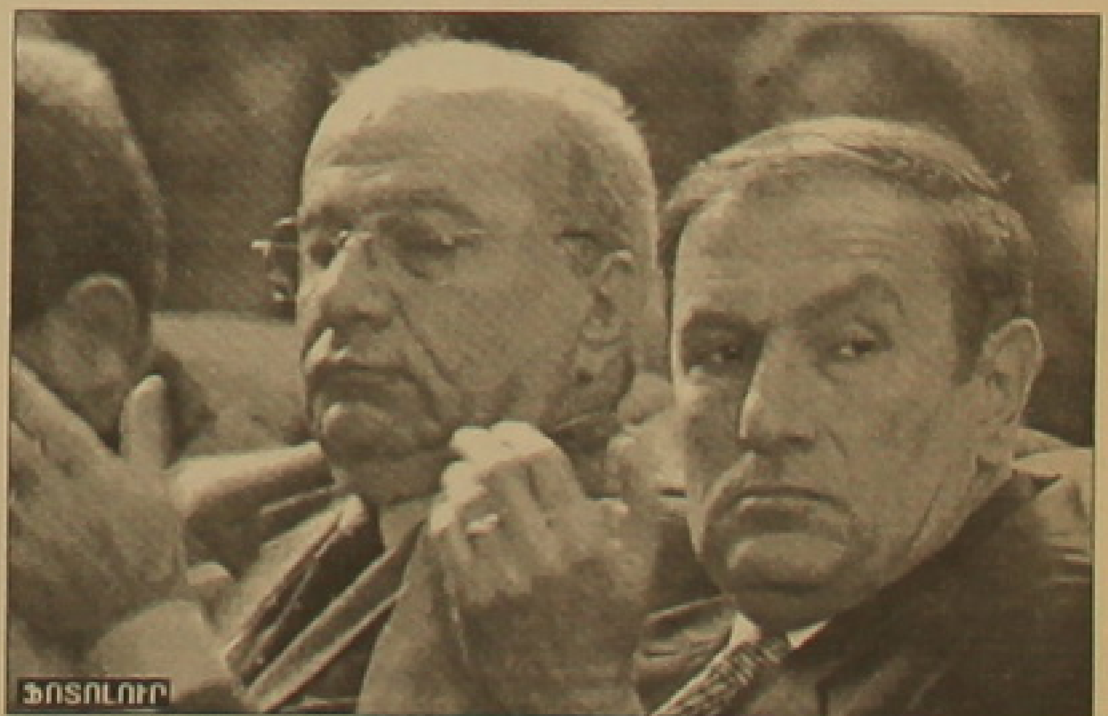

ՖՈՏՈԼՈՒՐ

Նախ ՀՀՇ գործող վարչության նախագահ Ալեքսանդր Արզումանյանն իր ողջույնի ելույթում նշեց, թե կուսակցության ղեկավար մարմինն առայժմ չի կողմնորոշվել նախագահական մոտալուտ ընտրություններին մասնակցելու խնդրում: Եվ հիշեցրեց, որ թեկնածուների առաջադրման վերջնաժամկետը դեկտեմբերի 6-ն է, այնպես որ դիրքորոշում ճշտելու ժամանակ կա դեռ:

Այստեղից էլ սկսվեց Համազգային շարժման ակտիվիստների բանավեճը, թե թեկնածու չառաջադրելու դեպքում ի՞նչ նպատակահարմարություն ուներ նախընտրական այս շրջանում համագումար գումարելը: Դավիթ Շահնազարյանն, օրինակ, չհասկանալով այս քայլի տրամաբանությունը, խոստացավ, որ եթե կուսակցությունը բացառի իր մասնակցությունն ընտրություններում, ինքն այդ քաղաքական ուժի ներսում կստեղծի խմբակցություն ու կգնա ընտրապայքարի:

Տես ☛ էջ 2

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

Շիրակում հստակ դիրքորոշում կա

ՀՌԱԿ ղեկավարության այցը Շիրակի մարզ

Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցությունը դեռեւս մեկ տարի առաջ արտահայտել է իր հստակ դիրքորոշումը ՀՀ նախագահական առաջագա ընտրություններում գործող նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի թեկնածությունը

պաշտպանելու համար: Այս օրերին ՀՌԱԿ-ի սկզբնական կազմակերպություններում կրկին ու կրկին խոսվում է մոտեցող ընտրությունների մասին, եւ նորից շեշտվում է ՀՀ գործող նախագահի թեկնածության պաշտպանության անհրաժեշտությունը: Այս հանգամանքը կարեւոր է նրանով, որ կուսակցություններից եւ հասարակական կազմակերպություններից առաջինը Ռոբերտ Քոչարյանի թեկնածության պաշտպանությունն այսօր ամենաիրական ու հեռատես քաղաքականությունն է:

Երեկ Շիրակի մարզ կատարած այցելության ժամանակ ավելի հստակ երեւաց, որ մարզի բնակչության զգալի մասը եւս Ռոբերտ Քոչարյանի կողմնակիցն է: ՀՌԱԿ փոխատենապետ Հարություն Առաքելյանը, Հանրապետական վարչության անդամներ Կարեն Կակոսյանը եւ Նորիկ Գրիգորյանը (վերջինս նաեւ ՀՌԱԿ «Շիրակ» շրջանակի ատենապետն է) Մարալիկում, Ախուրյանում, Ջրառատ գյուղում եւ մարզկենտրոնում՝ Գյումրիում, ներկա եղան ինչպես ՀՌԱԿ նոր ակումբի բացմանը (Ջրառատում ՀՌԱԿ 10 նորագիրներ ստեղծեցին «Ջրառատ» ակումբը, ատենապետ ընտրվեց Հայաստան Գրիգորյանը), այնպես էլ գործող ակումբներում (Մարալիկի նույնանուն, Ախուրյանի «Շաղիկ», Գյումրու «Արշակ Չոպանյան», «Գեւորգ Ահարոնյան», «Գոհար», «Արմենակ Եկարյան») նորագիրների ընդունելություններին:

Վերջերս ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի՝ Շիրակի մարզ կատարած այցելության ժամանակ բացորոշ ու հստակ երեւում էր գործող նախագահին եւս մեկ ժամկետ նախագահի աշխատավայրում տեսնելու ցանկությունը: Երեկվա հանդիպումների ընթացքում այս համակրանքը եւս մեկ անգամ հստակեցվեց: Եվ դա բնական է: Մեր երկիրը թեեւ դանդաղ, բայց կայուն զարգացման ճանապարհին է: Այս անընդհատությունը դադարեցնելը կարող է տնտեսական ու քաղաքական փլուզումների հասցնել:

Ս. Մ.

Միջոցառումների շարք պրոֆ. Վ. Տատրյանի գրքի հունարեն թարգմանության առթիվ

Ինչպես արդեն նշել ենք «Ազգի» նոյեմբերի 26-ի համարում, օրերս Աթենքում հրատարակվել է պրոֆ. Վ. Տատրյանի «Հայոց ցեղասպանության պատմություն» գրքի հունարեն թարգմանությունը: Այդ առթիվ ՀՅԴ Հայ դատի կազմակերպությամբ տեղի է ունեցել գրքի շնորհանդեսը, որն ուղեկցվել է դասախոսություններով եւ քննարկումներով:

Տորոնտոյի Զորյան ինստիտուտից ստացված հաղորդագրությունը հավելում է, որ միջոցառումներին միջազգային օրենքի մասնագետների, նախկին արտգործնախարարների եւ խորհրդարանականների թվում ներկա է եղել նաեւ հույն հայտնի դիվանագետ եւ Հունաստանի ներկա խորհրդարանի նախագահ Ապոստոլոս Կակլամանիսը: Սա վկայում է, թե ինչպիսի սրությամբ են զգում հույները մեր ցավը եւ ինչ մեծ նշանակություն են տալիս դրան: Չէ՞ որ 1915-23 թվերին օսմանյան իշխանությունների սանձազերծած արյունալի քաղաքականությանը միլիոնավոր հայերի կողքին զոհ են գնացել նաեւ հազարավոր հույներ, հատկապես Պոնտոսի շրջանում եւ Զմյուռնիայում:

Միջոցառումների շարքի առաջին դասախոսության ընթացքում, Լուկաս Ակսելոսի բացման խոսքից հետո, հրատարակիչ տիկին Ժաննի Պետրալիան, որը միաժամանակ հույն լրագրողների միության փոխնախագահն է, հանդիսականներին է փոխանցել միության նախագահ Արիստիդիս Մանոլակոսի ողջույնները: Այնուհետեւ ելույթ են ունեցել նախկին փոխարտգործնախարար եւ ներկայիս խորհրդարանի անդամ Գրիգորիս Նիոտիսը, նախկին կառավարությունում նախարար եւ ներկայիս խորհրդարանի անդամ Ֆոտիս Կուվելիսն ու «Վիմա» օրաթերթի խմբագիր Վասիլիս Մուլոոպուլոսը: Նրանք խոսել են պրոֆ. Տատրյանի գրքի արժանիքների մասին: Վերջում պրոֆեսորն անդրադարձել է գրքի ստեղծման պատմությանը՝ ասելով. «Երիտասարդությանս տարիներին Ֆրանց Վերֆելի «40 օրը» գիրքը մեծ ազդեցություն է ունեցել ինձ վրա: Մի կողմից մարդկային անասելի վայրագությունն ու աշխարհի անտարբերությունը, մյուս կողմից՝ մեր ժողովրդի հերոսական վերապրումը հակառակ ամեն հավանականությունների, մղեցին ինձ ուսումնասիրելու ժողովուրդներին զոհ դարձնելու երեւույթը: Ուրախ եմ, որ գիրքս հունարեն է թարգմանվել, որովհետեւ հույների ու հայերի պատմությունը շատ նմանություններ ունի»:

Երկրորդ դասախոսությունը տեղի է ունեցել Աթենքի Պանթեոն համալսարանի Սարգիս Կարայորգաս դահլիճում, մեծ թվով ուսանողների եւ դասախոսների ներկայությամբ: Նախագահել է «Էլեֆթերոթիփիա» թերթի քաղաքական մեկնաբան Կիրա Ադամը:

Միջոցառումներին ներկա են գտնվել Աթենքում ՀՀ դեսպան Վահրամ Կաժոյանը, ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարար Լեւոն Մկրտչյանը, գրքի թարգմանիչ Սերգո Աղաբաղյանը, տաղանդավոր մեկնաբան եւ թարգմանչուհի Արաքսի Աբեյանը, հոգեւոր առաջնորդ Սահակ արք. Այվազյանը եւ ՀՅԴ-ի զանազան կազմակերպությունների առաջնորդներ:

Վերջին միջոցառումը տեղի է ունեցել Սալոնիկում, Արիստոտել համալսարանի արդի եվրոպական պատմության պրոֆեսոր Իոաննիս Հասիոտիսի նախագահությամբ: Նա գրել է հունարեն թարգմանության առաջաբանը:

Դասախոսությունից առաջ պրոֆ. Տատրյանի հետ ուղիղ եթերում հարցազրույց է անցկացրել Սալոնիկի հեռուստատեսության «TV-100» կայանը: Մեկ ուրիշ հարցազրույց տպագրվել է Սալոնիկի ամենախոշոր «Անգելիոֆորիս» թերթի շաբաթօրյա համարում: Իսկ Աթենքում ՀՀ նախարար Լեւոն Մկրտչյանի եւ պրոֆ. Տատրյանի հետ 3-ժամյա հարցազրույց է անցկացրել հայտնի հաղորդավար Դանագ Սքրաշիգակին:

Հ. Օ.

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը շարունակում է լռել

Սկիզբը էջ 1

Բանավիճողները համաձայն էին մի բանում: Չնայած նրանք արդեն իսկ ձեռքբերում էին համարում ՀՀՇ-ի գոյության շարունակումն անցնող հինգ տարիներին, այնուամենայնիվ գտնում էին, որ կուսակցությունը, եթե ոչ սխալ, ապա գոնե ոչ արդյունավետ գործունեություն եւ, առհասարակ, ուղեգիծ է ունեցել գործող իշխանական ռեժիմի օրոք: Այնպես որ, միանշանակորեն պետք է ակտիվանալ: Իսկ ակտիվությունը ՀՀՇ ժողովականները երեկ ուղղակի կապում էին Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի վերադարձի հետ: «Մենք պահանջում ենք. Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը պետք է վերադառնա: Նա մեր ժողովրդին անտեր թողնելու իրավունք չունի»: Յուրաքանչյուր նման ելույթից հետո դահլիճը երկար ծափահարում էր ակնկալելով որեւէ արձագանք մեր առաջին նախագահից: Սակայն նորին գերազանցությունը առաջին շարքում գլուխը ձեռքին հենած, այնպես էլ չցրեց իր վերադարձի շուրջ մեր լրատվամիջոցների հյուսած խորհրդավորությունն ու չասաց ոչինչ: Բացառությամբ մի դեպքի: Հովհաննես Իգիթյանի հայտնած տեսակետին ի պատասխան, թե համագումարն, իր պատկերացմամբ, փոքր-ինչ այլ հունով պետք է ընթանար, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը տեղից արձագանքեց «Վերջապես այն ճիշտ հունով է ընթանում»: Խնամքով հավաքելով առաջին նախագահի արտահայտություններն ու գոհունակ ժպիտները, որոնք, սակայն, բացառում էին ելույթի հնարավորությունը, Համազգային շարժման ներկայացուցիչները ի վերջո հանգեցին խնդրանք-պահանջին, որ եթե անգամ Տեր-Պետրոսյանը նպատակահարմար չի գտնում իր թեկնածության առաջադրումը սպասվող ընտրություններին, ապա գոնե իր վճռական խոսքն ասի:

Այդ խոսքի սպասման մեջ հիշա-կանները գնահատում էին մեր երկրի քաղաքականությունը 1998-ից ի վեր արտաքին քաղաքականության հայեցակարգի բացակայություն, արտագաղթ, սահմանադրական բարեփոխումների ուշացում եւ այլն: Հովհաննես Իգիթյանին հատկապես մտահոգում էին մեր հարաբերությունները Ռուսաստանի հետ:

«Մեր իշխանության օրոք էլ ՌԴ-ի հետ դաշնակցային հարաբերություններ ունեինք: Բայց մենք նրանց գույք չէինք տալիս: Հակառակը, ամեն ինչ բերում էինք ու մի բանի դիմաց»: Լրագրողներից մեկը տեղից արձագանքեց, թե հետաքրքրական է որտեղի՞ց է գոյացել գույքով փոխհատուցված այդ պարտքը, գուցե հիշատակված ամեն ինչի դիմա՞ց:

Ինչեւէ, ՀՀՇ-ն պետք է հավաքի իր բեկորները, վերագնահատի իր ուժերն ու վերադառնա քաղաքական դաշտ: Առայժմ իրեն ռեւանշիստ չհամարող կուսակցությունը կարծես փորձում էր ճշտել, թե որտեղ է ինքը հիմա այդ դաշտում եւ, ամենակարեւորը, հավաստալ այդ տեղի իսկությանը:

«Մեր ամենամեծ սխալն այն է, որ մեր ուժից մեծ գործեր ենք ձեռնարկում: Պետք է սովորենք գործել մեր հնարավորությունների սահմանում: Եվ վստահ եմ, որ շատ կարճ ժամանակ հետո մենք, այո, կգումարենք արտահերթ համագումար եւ այլ որոշումներ կընդունենք», վստահեցրեց ՀՀՇ գործող վարչության անդամ Անդրանիկ Հովակիմյանը: Այլ որոշումներ արտահայտությունը նկատի էր առնում կուսակցության մասնակցությունը խորհրդարանական ընտրություններին: Մինչ այդ, երեկ ՀՀՇ հերթական համագումարն ընտրում էր կուսակցության նոր վարչություն, որի արդյունքները պետք է ամփոփվեին ուշ երեկոյան: Եվ առաջադրված թեկնածուների ցուցակը գլխավորում էր Վանո Սիրադեղյանը:

«Արմենտելի» խնդիրը պետք է արագ հանգուցալուծել

Տրանսպորտի եւ կապի նախարար Անդրանիկ Մանուկյանը երեկ ընդունել է Հունաստանի արտաքին գործերի փոխնախարար, հայ-հունական միջկառավարական հանձնաժողովի համանախագահ Անդրեաս Լովերդոսի գլխավորած պատվիրակությանը: Քննարկման թեման եղել է «Արմենտելի» հիմնախնդրի շուրջ զարգացումը: Ըստ Հայաստանի կառավարության անդամի՝ «Արմենտելը» նախ եւ առաջ խախտել է մեր երկրի քաղաքացու իրավունքը՝ հնարավորություն չտալով նրան օգտվել հեռահաղորդակցության ու կապի եւ ոչ մի նորմալ ծառայությունից:

«Հայաստանի կառավարությունը պարտավոր է պաշտպանել իր քաղաքացու իրավունքները, ինչը քայլ առ քայլ եւ հետեւողականորեն իրականացվում է, եւ այս խնդրում որեւէ զիջում չի լինելու «Արմենտելին», հայտնել է տրանսպորտի եւ կապի նախարարը՝ ավելացնելով, որ սրանից ոչ OTE-ի ղեկավարությունը, ոչ էլ, առավել եւս, հունական կառավարությունը չպետք է հետեւություն անեն, թե իբր Հայաստանի կառավարությունն ամեն ինչ անում է՝ հեռացնելու ընկերությանը Հայաստանից: Հունաստանի կառավարության անդամին նախարարը ներկայացրել է «Արմենտելի» գործունեության վերաբերյալ Հայաստանի կառավարության միջգերատեսչական հանձնաժողովի ստուգումների արդյունքները:

Իր հերթին Հունաստանի արտաքին գործերի փոխնախարարը վստահեցրել է, որ Հունաստանի կառավարության ամենաբարձր մակարդակներում նախատեսվում է քննարկել «Արմենտելում» ստեղծված իրավիճակը եւ գտնել լուծումներ:

Կողմերն ընդգծել են, որ երկու երկրների միջեւ առկա քաղաքական բարձր մակարդակի հարաբերություններն էլ ավելի պետք է ամրապնդվեն տնտեսական կապերով, այլ ոչ թե հակառակը, ուստի երկու երկրների կառավարություններն էլ առանձնապես շահագրգռված են «Արմենտելի» հիմնախնդիրներն արագ եւ արդյունավետ հանգուցալուծելու խնդրում:

ՀՀ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ԵՎ ԿԱՊԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Իսրայելը համաձայնել է ...

Սկիզբը էջ 1

Պարոն Տերի վանքապատկան կալվածքի շուրջ տագնապը սկսվել էր 2001 թ. մայիսին, երբ «Ցահալի» զորքերը, առանց Հայոց պատրիարքությանը զգուշացնելու, «պաշտպանության նկատառումներով» ներխուժել էին հայապատկան կալվածք: Պատրիարքության բողոքից հետո Իսրայելի պաշտպանության նախարարությունը հրապարակել էր պաշտոնական հրաման՝ վեց ամսով կալվածքն «անվտանգության նկատառումներով» գրավման տակ պահելու մասին: 2001 թ. վերջերին «Ցահալն» ավերում է Պարոն Տերի պարիսպը, հրասայլերի տակ ճզմում ձիթենիների մի մասը: Ավելի ուշ՝ 2002 թ. ապրիլին, «Ցահալը» հայապատկան կալվածքի միջով ռազմական ճանապարհ է բացում Գիլո բնակավայրից մինչեւ Բեթղեհեմ:

Երուսաղեմից ստացված հաղորդագրության մեջ նշվում է, որ Բեթղեհեմի ձիթենյաց այգիները եւ նրան կից կալվածքները, որոնք կոչվում են պատրիարքներից Գրիգոր Պարոնտեր Գանձակեցու (1613-1645) անունով, Իսրայելը վերադարձել է պատրիարքությանը՝ բացառությամբ հարավային մի հատվածի, որը եւ «Ցահալն» օգտագործելու է «ժամանակավորապես» «անվտանգության եւ պաշտպանական նկատառումներով»:

Ուշագրավ է, որ Իսրայելը համաձայնեց փոխհատուցել Պարոն Տերին պատճառած վնասները եւ հրաժարվեց ձիթենյաց այգիներում պատ կառուցելու մտադրությունից այն օրերին, երբ Թել Ավիվում էր ՀՀ ԱԳՆ պատվիրակությունը՝ փոխարտգործնախարար Ռուբեն Շուգարյանի գլխավորությամբ: Ինչպես նշել ենք «Ազգի» երեկվա համարում, Շուգարյանը հնարավոր է համարել Իսրայելում Հայաստանի դեսպանատան բացումը: Հիշեցնենք, որ Հայաստանն Իսրայելում ունի դեսպան՝ ի դեմս Ֆրանսիայում դեսպան Էդուարդ Նալբանդյանի, որը համատեղության կարգով Իսրայելում ներկայացնում է մեր պետության շահերը: Ըստ մեր ունեցած տեղեկությունների, Պարոն Տեր կալվածքի հարցում նա է օր-օրի բանակցություններ վարել իսրայելական կողմի հետ:

Երուսաղեմի հայոց պատրիարքությունը Պարոն Տերի շուրջ ստեղծված իրավիճակն ուշադրության կենտրոնում պահելու եւ աջակցելու համար երախտագիտություն է հայտնել ՀՀ արտաքին գործերի նախարարությանը, հայկական եւ ոչ հայկական մի շարք կազմակերպությունների, Հայ առաքելական եկեղեցու, թեմերի առաջնորդներին, Հռոմի պապ Հովհաննես Պողոս Բ-ին, Մոսկվայի եւ համայն Ռուսիո պատրիարք Ալեքսի Բ-ին:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ /հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն
/հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն
/հեռ. 529353
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ԱՅՍՕՐ

Հայաստանի անդամակցությունը ԱՀԿ-ին փաստ է

Առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման նախարար Կարեն Ճշմարիտյանի այսօրվա մամուլի ասուլիսը նվիրված կլինի Հայաստանի անդամակցությանն Առեւտրի համաշխարհային կազմակերպությանը (ԱՀԿ): Ինչպես հայտնի է, անդամակցման գործընթացը սկսվել է 6 տարի առաջ, սակայն բանակցություններն ավելի գործնական փուլ են մտել վերջին 2 տարում: Առավել վիճահարույց հարցը Հայաստանի գյուղատնտեսության հարկման եւ սուբսիդավորմանն էր վերաբերում: Ի վերջո, որոշվեց գյուղատնտեսության հարկման համար սահմանել 6 տարվա միջանկյալ ժամկետ, իսկ սուբսիդավորման գումարները գրեթե համարժեք կլինեն հարկվող գումարների չափին: Արդյունքում նոյեմբերի 21-ին ԱՀԿ ժնեւի կենտրոնակայանում հաստատվել է ԱՀԿ անդամակցության Հայաստանի ներկայացրած փաստաթղթերի փաթեթը եւ որոշվել է դեկտեմբերի 10-ին կայանալիք այս կազմակերպության խորհրդի նիստում հաստատել Հայաստանի անդամակցումը: Այլ խոսքերով, պետք է վավերացվի կայացած փաստը, եւ Հայաստանը կդառնա ԱՀԿ 149-րդ անդամ պետությունը:

Կարեն Ճշմարիտյանն, անշուշտ, դա կհամարի մեծ հաջողություն, ինչն իրավամբ այդպես է: Առեւտրի համաշխարհային կազմակերպությանն անդամակցումը Հայաստանի տնտեսվարողների համար արտահանմանն ուղղված գործունեությունն ակտիվացնելու առումով լուրջ խթան կլինի: Հուսով ենք, որ նախարարը կխոսի ոչ միայն հաջողությունների, այլեւ իր պատասխանատվության ներքո գտնվող ոլորտում առկա դժվարությունների մասին, որոնց մասին նշված է մեր մյուս հրապարակման մեջ:

Ա. Մ.

Ինչպես են կատարվել ներդրումային պարտավորությունները վերջին երեք տարում

1994-96 թթ. սեփականաշնորհումը կատարվում էր բաժնետոմսերի ազատ բաժանորդագրմամբ (ԲԱԲ), երբ նոր սեփականատերը ձեռք բերած օբյեկտն ակտիվացնելու, ներդրումներ կատարելու եւ աշխատատեղեր ստեղծելու առումով որեւէ պարտավորություն չէր ստանձնում: Հետագայում, գլխավորապես վերջին երեք տարիներին, բազրատյանական սեփականաշնորհման այս անարդյունավետ ձեւը փոխվեց: Այժմ կատարվում է մրցույթ կամ ուղղակի վաճառք, երբ նոր սեփականատերն օբյեկտը գնելիս ստանձնում է վերեւում նշված պարտավորությունները: Թե ինչպես են կատարվել այդ պարտավորությունները, երեկ տեղեկացանք պետական գույքի կառավարման նախարար Դավիթ Վարդանյանից, որն այդ մասին տեղեկանքը ներկայացրել էր կառավարությանը:

Համաձայն նախարարի ներկայացրած տեղեկանքի, անցած երեք տարիների ընթացքում մասնավորեցված փոքր եւ միջին ձեռնարկությունները պետք է կատարեին 7,2 մլրդ դրամի եւ 18 մլն դոլարի (ընդհանուր առմամբ մոտ 30 մլն դոլար) ներդրում: Ուսումնասիրություններից պարզվել է, որ կատարվել է շուրջ 22 մլն դոլարի ներդրում: Սակայն Դավիթ Վարդանյանը շտապեց պարզաբանել, որ պատկերը դեռեւս ամբողջական չէ, եւ մինչեւ տարեվերջ բոլոր ընկերությունների տվյալները կլինեն: Նա նշեց, որ ընդամենը 16 դեպք է եղել, երբ ստիպված են եղել հայցադիմում ներկայացնել դատարան՝ բաժնետոմսերը հետ վերցնելու պահանջով, քանի որ ներդրումային պարտավորությունները չէին կատարվել: Ընդ որում, ոչ բոլոր դեպքերում է նախարարությունը հաղթել, քանի որ կամ ժամկետները լրացած չէին, կամ ներդրումները մեծ մասամբ կատարված են եղել: Իսկ, օրինակ, «Շիրակ-շաքարի», Գյումրու ապակու գործարանի, «Գեղամա» հանքային տան եւ մի շարք այլ օբյեկտների բաժնետոմսերը հետ են վերցվել:

Դավիթ Վարդանյանն ընդգծեց, որ խոշոր ձեռնարկությունները («Արմենտել», «Նաիրիտ», «Կանազ», «Դողագործ», «Արմենիա» հյուրանոց եւ այլն) այս ուսումնասիրությունների ցանկում ընդգրկված չեն:

Կիսակառույց օբյեկտները պետք է մասնավորեցվեն

Շինարարությունն ավարտելու պայմանով

Հայաստանում հաշվառվել են 2000-ից ավելի անավարտ շինարարության օբյեկտներ, որոնցից 1800-ը բնակելի, 200-ից ավելին՝ հասարակական նշանակության:

Այս մասին երեկ, ներկայացնելով կառավարության հաստատած «Անավարտ շինարարական օբյեկտների հայեցակարգը, հայտնեց քաղաքաշինության նախարար Դավիթ Լոքյանը: Խոսքը պետական սեփականություն հանդիսացող օբյեկտների մասին է, որոնք բաժանվել են երեք խմբի: Առաջինը 30 տոկոսի չափով կառուցված, երկրորդը՝ 30-35 տոկոսի չափով եւ երրորդը՝ 50 տոկոսից ավելի չափով կառուցվածներն են: Դրանք տարբերակվում են նաեւ սեյսմիկ տեսակետից՝ մինչեւ 1988 թ.-ը եւ 1988 թ.-ից հետո կառուցված: 1988 թ.-ից հետո կառուցվածների համար գործել են սեյսմակայունության այլ չափանիշներ, ուստի մինչ այդ կառուցվածները նոր սեփականատերերը պետք է շինությունների սեյսմակայունությունը համապատասխանեցնեն ներկա չափանիշներին: Հենց մասնավորեցման մեջ է տեսնում քաղաքաշինության նախարարն անավարտ շինարարության օբյեկտների հետագա ճակատագիրը: Կառավարության ընդունած հայեցակարգով պայման է, որ սեփականատերը նշի շինարարության ժամկետի ավարտը: Կան օբյեկտներ էլ, որոնք պետք է հանձնվեն համայնքներին: Նախարարը տեղեկացրեց նաեւ, որ առանձին մշակութային կիսակառույց օբյեկտների շինարարությունը, որոնք գտնվում են մարզերում, կֆինանսավորվի պետբյուջեից: Դրանցից առաջինը կլինի Իջեւանի պատկերասրահը, որի համար եկող տարվա բյուջեում հատկացված է 100 մլն դրամ:

Ինչ վերաբերում է մասնավոր անավարտ օբյեկտներին, ապա համաձայն «Քաղաքաշինության մասին» օրենքի, 2 տարվա ընթացքում պետք է շինարարությունն ավարտվի: Չավարտելու դեպքում շինարարության երկարաձգման պայմանագիր պետք է կնքվի քաղաքապետարանի հետ:

Ա. Մ.

Գործերն արդյունաբերության որոշ ճյուղերում լավ չեն

Այդ պատճառով էլ ոլորտի պատասխանատուները խուսափում են լրագրողների հարցերից

Երբ այս տարվա օգոստոսսեպտեմբերին Հայաստանի ֆիմիական արդյունաբերության հսկա «Նաիրիտը» հերթական անգամ դադարեցրեց աշխատանքը, առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման փոխնախարար Աշոտ Շահնազարյանը դա բացատրեց Կրասնոդարի երկրամասում տեղի ունեցած տարերային աղետով եւ դրա հետեւանքով ճանապարհների փակմամբ: Փոխնախարարը մեզ հետ զրույցի ժամանակ վստահեցրեց, որ հոկտեմբերի երկրորդ կեսին «Նաիրիտի» սեփականատեր բրիտանական «Ռանտաս» ընկերությունը վարկեր կստանա ու «Նաիրիտի» հետ կապված որեւէ խնդիր այլեւս չի լինի («Ազգ», 17 սեպտեմբերի, 2002 թ.), «Բրիտանական «Ռանտաս» ընկերությունն ընդլայնում է իր գործունեությունը Հայաստանում»):

Արդեն ավարտվում է նոյեմբերը, սակայն «Նաիրիտի» խնդիրը ոչ միայն չլուծվեց, այլեւ ավելի խորացավ: «Ռանտասը» սպասվելիք վարկերը չստացավ, «Նաիրիտը» հոսանքազրկեց ՀԷՑ-երի նոր սեփականատերը, ձեռնարկության աշխատակիցների աշխատավարձերը պարբերաբար ուշացվում են: Փաստորեն, արդեն երրորդ ամիսն է, ինչ «Նաիրիտը», կարելի է ասել, չի աշխատում: Ստեղծված կացության վերաբերյալ որեւէ պարզաբանում անհնար է ստանալ ոչ «Ռանտասից», ոչ առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման նախարարից կամ փոխնախարարից: Նույնը կարելի է ասել նաեւ Վանաձորի ֆիմիամալիրի մասին: «Պրոմեթեյ» ընկերության գնելուց հետո մի քանի անգամ հայտարարվեց վերագործարկման մասին: Վերջին անգամ, դարձյալ մեր վերոհիշյալ հրապարակման մեջ, Աշոտ Շահնազարյանը հայտարարեց համալիրի հերթական վերագործարկման մասին, որն առաջինն էր այն բանից հետո, երբ այս ընկերության բաժնետոմսերի 50 տոկոսը գնեց նույն «Ռանտասը»: Սակայն այս դեպքում էլ փոխնախարարի խոստացած լիարժեք գործունեությունը նոյեմբերին ոչ միայն տեղի չունեցավ, այլեւ հերթական անգամ ֆիմիամալիրը դադարեցրեց աշխատանքը:

Հաջորդը գրեթե երկու տարին լրացած «Դողագործի» վերագործարկման ձգձգումն է: Ընդամենը բազմիցս եւ նախարար Կարեն Ճշմարիտյանը, եւ փոխնախարար Աշոտ Շահնազարյանը խոստացել էին, որ շուտով այս արտադրությունը կգործարկվի, բայց առայժմ ամեն ինչ նույնն է: Եկան տեղաշարժ չարձանագրվեց ամերիկյան TS Investment ընկերության կողմից ձեռնարկության մասնավորեցումից հետո եւս: Վերջին անգամ Կարեն Ճշմարիտյանը հույս էր հայտնել, որ կամերաների արտադրամասը կսկսի գործել դեկտեմբերից: Անկեղծ ասած, արդեն դժվար է հավատալ դրան:

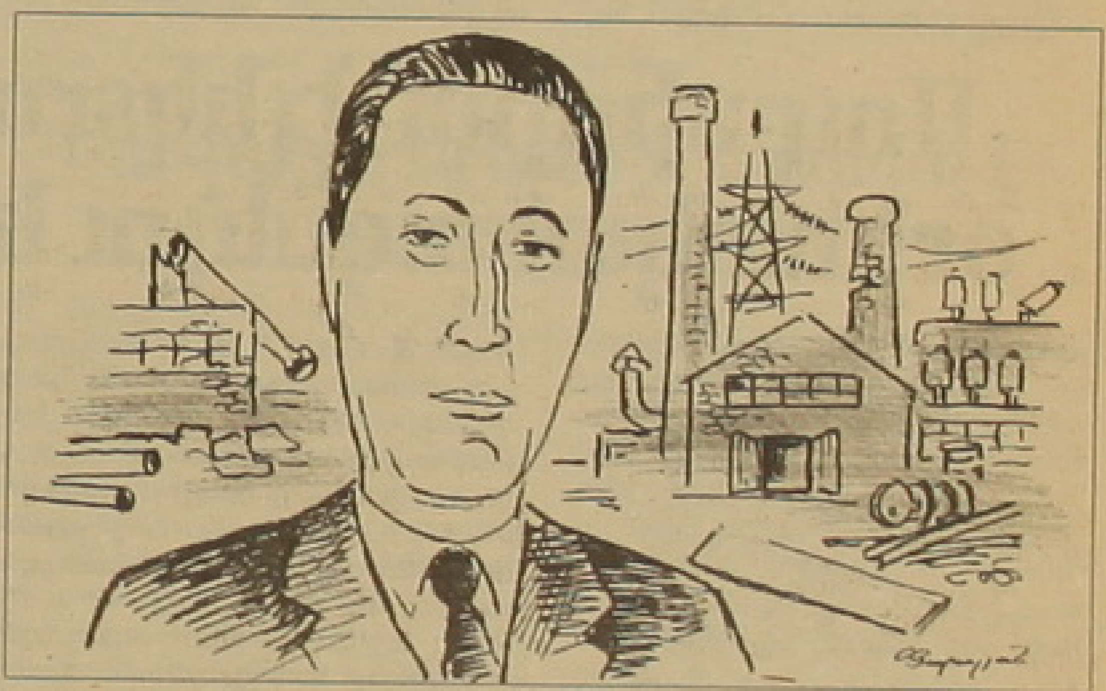

Եվ վերջինը Կապանի լեռնահարստացուցիչ կոմբինատի շուրջ ծավալված իրադարձություններն են ու առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման նախարարության օլիմպիական հանգստությունն ու քարլռությունը: Մինչդեռ գոնե այս դեպքում, քանի որ կոմբինատը պետական է, նախարարությունն ուղղակի պարտավոր էր հանգամանալից պարզաբանումներ եւ տեղեկատվություն հաղորդել: Սակայն ոչինչ չասվեց կոմբինատի աշխատակիցների գործադուլի, 14 ամսվա աշխատավարձերի չվճարման պատճառների մասին: Նախարարության ղեկավարները խուսափում են նաեւ մանրամասներ ներկայացնել Կապանի կոմբինատի մասնավորեցման՝ կառավարության ընդունած որոշման մասին: Պաշտոնական տեղեկատվության մեջ հաղորդվեց միայն, որ կոմբինատը 1 մլն 250 հազար դոլարով կվաճառվի շվեյցարական «Դենո» ընկերությանը: Ի՞նչ ներդրումային ծրագրով, ի՞նչ պարտավորություններով, անհայտ է: Մի՞թե դա նախարարը պետական գաղտնիք է համարում:

Այս ամենից կարելի է եզրակացնել, որ արդյունաբերության այս ճյուղերում գործերը, մեղմ ասած, այնքան էլ լավ չեն, ինչի պատճառով էլ ոլորտի պատասխանատուները խուսափում են գանգվածային լրատվամիջոցների հետ շփվելուց: Սակայն ավելի ճիշտ չէ՞ր լինի, որ անկեղծորեն ասվեր այն, ինչ առկա է, թե՞ լրատվամիջոցների մասին պաշտոնյաները հիշում են, երբ անհրաժեշտ է խոսել հաջողություններից: Ցավալի է, որ նման մոտեցում է որդեգրել նաեւ առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման նախարարությունը, որի ղեկավարները մինչեւ վերջերս շատ ավելի պատրաստակամ էին եւ հաճախ էին պատասխանում լրագրողների հարցերին:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀԱՄԿ-ի երկրորդ (արտահերթ) համագումարի մասին

Նոյեմբերի 26-ին տեղի ունեցավ Հայաստանի արհմիությունների կոնֆեդերացիայի երկրորդ (արտահերթ) համագումարը, որի պատվիրակներ էին ընտրվել հանրապետության տարբեր մարզերից, տարբեր բնագավառի արհմիության անդամներ, արհմիութենական ակտիվ ղեկավարներ, գործատուներ, ՀՀ Ազգային ժողովի պատգամավորներ եւ նախարարներ: Համագումարի աշխատանքներին մասնակցում էին նաեւ ԱՊՀ երկրների արհմիութենական կենտրոնները միավորող արհմիությունների համընդհանուր կոնֆեդերացիայի նախագահ Վ. Պ. Շչերբակովը, Հայաստանի Հանրապետության նախագահի խորհրդական Ռ. Դավոյանը, ՀՀ կառավարության աշխատակազմի ղեկավար-նախարար Մ. Թոփուզյանը, ՀՀ արդարադատության փոխնախարարներ Ա. Աբովյանը եւ Տ. Մուկուչյանը:

Համագումարի բացման արարողություններից հետո ՀՀ նախագահի խորհրդական Ռ. Դավոյանը ներկայացրեց հանրապետության նախագահ Ռ. Քոչարյանի ուղերձը համագումարին, իսկ ՀՀ կառավարության աշխատակազմի ղեկավարնախարար Մ. Թոփուզյանը վարչապետի անունից հաջողություններ մաղթեց համագումարի աշխատանքներին՝ կարեւորելով կառավարություն-արհմիությունների կոնֆեդերացիա համագործակցության արդյունավետության բարձրացման անհրաժեշտությունը:

Համագումարի նախօրեին ՀՀ վարչապետ Ա. Մարգարյանն արդեն ընդունել էր ՀԱՄԿ-ի նախագահ Մ. Հարությունյանին եւ ԱՊՀ երկրների արհմիությունների համընդհանուր կոնֆեդերացիայի նախագահ Վ. Պ. Շչերբակովին:

Համագումարում հաշվետու զեկուցմամբ հանդես եկավ ՀԱՄԿ-ի նախագահ Մ. Հարությունյանը, վերստուգիչ հանձնաժողովի հաշվետվությամբ՝ Ի. Իսահակյանը: Այնուհետեւ հաշվետու զեկուցումների շուրջ ծավալված մտքերի փոխանակությանը մասնակցած պատվիրակներն իրենց ելույթներում անդրադարձան աշխատավորության սոցիալ-տնտեսական, աշխատավարձերի ուշացման, գործազրկության, արհմիություն-գործատու-աշխատող հարաբերություններին, արհմիությունների մարտունակության բարձրացման եւ այլ խնդիրներին:

Այնուհետեւ համագումարը հաստատեց ՀԱՄԿ-ի կանոնադրությունը՝ այն համապատասխանեցնելով «Արհեստակցական միությունների մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին: Ապա ձեւավորեց իր ղեկավար մարմինները (խորհուրդ, նախագահություն) եւ բաց քվեարկությամբ ՀԱՄԿ-ի նախագահ ընտրեց Մ. Հարությունյանին:

Համագումարի աշխատանքների ավարտից հետո, երեկոյան հանրապետության նախագահ Ռ. Քոչարյանն ընդունեց ՀԱՄԿ-ի նորընտիր նախագահ Մ. Հարությունյանին եւ արհմիությունների համընդհանուր կոնֆեդերացիայի նախագահ Վ. Պ. Շչերբակովին:

Հանրապետության նախագահը, շնորհավորելով Մ. Հարությունյանին վերընտրվելու կապակցությամբ, նշեց, որ երկրի տնտեսական քաղաքականությունն իրականացնելիս, հատկապես սոցիալական եւ աշխատանքային հարաբերությունների ոլորտներում կարեւորում է արհմիությունների կոնֆեդերացիայի դերը:

Մ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Սուբսիդիա՝ էլեկտրատրանսպորտի հավելագրումներն օրինականացնելու եւ եկամուտները թաքցնելու համար

Արդեն 4-րդ օրն է, որ Երեւանում, բացի մետրոյից, չեն աշխատում էլեկտրատրանսպորտի մյուս տեսակները՝ տրոլեյբուսը, տրամվայը: Պատճառը դրանք շահագործող «Էլեկտրատրանսպորտ» ՓԲԸ ձեռնարկության էներգետիկային պարտքն է 1 մլրդ 174 մլն դրամ: Սակայն ինչպե՞ս է գոյացել այդ պարտքը: Ստորեւ տպագրվող հետաքննությունից պարզվում է, որ պարտքն արդարացնելու համար ոլորտի ղեկավարությունը ուղեւորների թիվը նվազեցրել է տարեկան 2.4 անգամ, 30%-ով մեծացրել է չվճարողների թիվը: Փորձում է համոզել, որ չնայած ուղեւորները հրապուրված չեն էլեկտրատրանսպորտով, այնուամենայնիվ շարժակազմի տարեկան վազքն աճել է 1.6 անգամ, իսկ եկամուտները յուրաքանչյուր տարի նվազել են մոտ 90 մլն դրամով: Եվ այս ամենը ոչ միայն էներգետիկներին ունեցած պարտքն արդարացնելու, այլեւ անվճար ուղեւորափոխադրման դիմաց, նրանց հաշվարկներով, տարեկան 160 մլն դրամի պարտքը հետ ստանալու համար: Սակայն նրանց ներկայացրած թվերը հավատ չեն ներշնչել այդ ոլորտում ուսումնասիրություններ կատարող միջգերատեսչական հանձնաժողովին, եւ կառավարությունը որոշել է 2003 թ. դարձյալ դրամական օժանդակություն չհատկացնել ձեռնարկությանը:

	1998	1999	2000	2001
Տարեկան վազք, հազար կմ	5965	5521	5217	4863
տրոլեյբուս	3,825	3,300	3,137	2,771
տրամվայ	2,140	2,221	2,080	2,092
Էլ. էներգիայի նորմատիվային ծախսը 1 կմ վրա, կՎտ.ժ				
տրոլեյբուս	2	2.4	2.4	2.4
տրամվայ	3	3	3	3
Ընդհանուր էլ. էներգիայի ծախսը երթուղիներում, հազար կՎտ.ժ	15,600	14,583	13,769	12,926
Ընդամենը էլ. էներգիայի ծախսն ըստ հաշվետվությունների, ներառյալ վերադիր ծախսը, հազար կՎտ.ժ	17,300	17,700	17,900	18,100
Տարբերություն, հազար կՎտ.ժ	1,700	3,117	4,131	5,174

Էլեկտրաէներգիայի ծախսումների եւ տարեկան վազքի համադրությունը ըստ միջգերատեսչական հանձնաժողովի հաշվարկների:

«Էներգետիկայի նոր սեփականատերերը վերջերս գրությամբ են հրավիրել, նրանք ասացին՝ եթե այս տարի բյուջեում քաղաքային էլեկտրատրանսպորտի համար դրամական օժանդակություն (սուբսիդիա) չնախատեսվի՝ հոսանքը կանջատենք: Բայց չեմ կարծում այդպես լինի, որովհետեւ վարչապետի հանձնարարականով առողջացման ծրագիր է մշակվել: Ֆինանսների նախարարությունում քննարկվել է ծրագիրը եւ կարծես թե հավանություն է տրվել, որ այս տարի մեզ սուբսիդավորեն», հուսադրված ասաց Երեւանի էլեկտրատրանսպորտ ՓԲԸ-ի տնօրեն Կարեն Մնացականյանը:

Այս զրույցից մի քանի օր անց հանդիպեցինք Երեւանի էլեկտրատրանսպորտի վարչության պետ Արեգ Բարսեղյանին: Նա արդեն էլեկտրատրանսպորտ ՓԲԸ-ի տնօրենի լիազորությունը չուներ եւ հայտնեց. «Մենք ժամանակին բյուջետային հայտ ենք ներկայացրել, բայց կառավարության քննարկմանը ներկայացված պետբյուջեի նախագծի առաջին տարբերակում վերգետնյա էլեկտրատրանսպորտի համար սուբսիդիա, ինչպես նաեւ փոխհատուցման գումարներ չեն նախատեսել»: Վարչության պետը տեղեկացրեց, որ Երեւանի քաղաքապետը համապատասխան գրությամբ դիմել է վարչապետին՝ խնդրելով այդ հարցը մեկ անգամ եւս քննարկել եւ բյուջեի նախագծով սուբսիդիաներ նախատեսել քաղաքային էլեկտրատրանսպորտի համար, «որպեսզի հնարավոր լինի ժամանակին կատարել պայմանագրային պարտավորությունները»:

Ամիսներ առաջ վարչապետի որոշմամբ ստեղծված միջգերատեսչական հանձնաժողովը ուսումնասիրություններ է կատարել հանրային ծառայություններ մատուցող մի շարք ընկերություններում, այդ թվում նաեւ էլեկտրատրանսպորտի ոլորտում, որոնք վնասով աշխատողներ են եւ սուբսիդավորման անհրաժեշտություն ունեն:

Ուսումնասիրության արդյունքները ներկայացնելուց հետո կառավարությունը պետբյուջեի նախագծով քաղաքային էլեկտրատրանսպորտից միայն մետրոյի համար է սուբսիդիա նախատեսել: «Մեր գնահատմամբ, մետրոյի համար նախատեսված 683 մլնը նույնպես բավարար չէ, ֆինանսների նախարարին դիմել ենք գումարի չափը վերանայելու խնդրանքով», հայտնեց Երեւանի էլեկտրատրանսպորտի վարչության պետը: Ինչո՞վ է պատճառաբանվում սուբսիդիա չհատկացնելը՝ մեր հարցին պրն Բարսեղյանը պատասխանեց. «Ենթադրում եմ, որ պետական միջոցների սղությամբ է պայմանավորված»:

Երեւանի էլեկտրատրանսպորտի պարտքը միայն էներգետիկներին նոյեմբերի 1-ի դրությամբ կազմում է 1 միլիարդ 174 մլն դրամ: Պարտքը կուտակվել է վերջին երեք տարիների ընթացքում 2000 թվականից եւ ամեն ամիս ավելանում է 30 մլնով: Երեւանի էլեկտրատրանսպորտ ՓԲԸ-ի տնօրեն Կարեն Մնացականյանը հայտնեց, որ 2001 թ. 69 մլն դրամ է կանխիկ վճարվել էներգետիկներին, իսկ 2002 թ.՝ ընդամենը 12 մլն 300 հազար դրամ: Աշխատավարձ տրվում է ուշացումով: Կենսաթոշակային հիմնադրամին նույնպես պարտքեր ունեն, մեկ ամիս առաջ տնտեսական դատարանը բավարարել է ձեռնարկության դեմ ներկայացված նրանց հայցը: Էլեկտրատրանսպորտի ծանր վիճակն, ըստ պրն Մնացականյանի, առաջացել է հիմնականում նրանից, որ 2000-2002 թթ. պետությունը սուբսիդիա եւ անվճար փոխադրումների համար փոխհատուցման գումարներ չի հատկացրել: Տեխնիկան բավականին հին է. տրամվայների եւ տրոլեյբուսների միջին տարիքը շուրջ 14-15 տարի է եւ, բնական է, ռեսուրսը սպառված է:

«Առանց սուբսիդավորման էլեկտրատրանսպորտ չի կարող աշխատել, պետք է պետական աջակցություն ստանա: Այն եկամտաբեր չի կարող դառնալ, ոչ էլ ծախսածածկումով աշխատել: Սա վնասով աշխատող է ինչպես ամբողջ աշխարհում, այնպես էլ Երեւանում, քանի որ ունի սոցիալական ուղղվածություն», պնդում է պրն Բարսեղյանը: Նույն տեսակետն է պաշտպանում էլեկտրատրանսպորտ ՓԲԸ-ի տնօրենը: «Էլեկտրատրանսպորտը ողջ աշխարհում վնասով աշխատող ձեռնարկություն է: Բայց քանի որ էլեկտրատրանսպորտից հիմնականում օգտվում են անապահով խավը եւ պետության կողմից անվճար երթեւեկելու իրավունք ունեցողները, պետությունը պարտավորվում է պահել այն»:

Նա հայտնեց, որ վերջին երեք տարին, երբ դրամական օժանդակություն չեն ստացել՝ վերանորոգում չեն կատարել: Շատ փոքր դետալներ փոխելը բերել է նրան, որ ամեն օր ավելի շատ է մեքենա փչանում: Նրա ասելով, միայն տեխնիկայի հարցը չէ, որը փոքր ներդրումով էլ կարող են վերականգնել, հենասյուները քաղաքում տեղադրվել են 30-40 տարի առաջ եւ փոխել է պետք: Ավելի լուրջ է կոնտակտային ցանցի վիճակը, որը 88 թվականից չի փոխվել, չի վերանորոգվել: Դրանք կիսով մաշվել են, եւ մի թեթեւ քամի տալուց անգամ լարերը պոկվում են: Վերականգնումը մեծ գումարներ է պահանջում:

- Պրն Մնացականյան, ինչի՞ն են բավականացնում եկամուտը եւ գովազդից ստացվող հասույթները:

- Չեն բավականացնում անգամ մնացած ծախսերին, չհաշված էլեկտրաէներգիան: Եկամուտները բավականացնում են աշխատավարձը տալուն եւ շարժակազմը աշխատեցնելուն, որպեսզի չկանգնի: Աշխատավարձ չենք կարողանում վճարել, տարբեր ստորաբաժանումներում 3-5 ամսվա պարտքեր են կուտակվել: Ֆինանսական ծանր վիճակում ենք գտնվում, չենք կարողանում մեր առջեւ դրված հարկերը վճարել: Գովազդը շատ շահավետ է: Դա բավականին օգնություն է մեզ, այստեղ 1000 դրամը երեւում է:

Պրն Մնացականյանի ասելով, միջինացված թվով ամեն մեքենա օրական 5 երթ է կատարում, եւ եթե հարկադիր դադար չունենա, 10-11 հազար դրամ պետք է վճարի, բայց վճարում է մոտ 8 հազար դրամ: Վարորդները նախատեսված գումարն ամբողջապես չեն կարողանում վճարել, պատճառները բազմաթիվ են: Հոսանքի հարկադիր դադարներ են լինում անջատումների, կոնտակտային ցանցի վթարների դեպքում: 2000 դրամի վնասը կապված է հարկադիր դադարի հետ, եւ դա ձեռնարկության համար զգալի է: «Այս տրանսպորտից օգտվում է անվճարունակ խավը, որի 40%-ը չի վճարում, բացի անվճար երթեւեկման իրավունք ունեցողներից», նշեց Կարեն Մնացականյանը:

Հարցված վարորդներից ոչ ոք չհամաձայնեց Երեւանի էլեկտրատրանսպորտ ՓԲԸ-ի տնօրենի ներկայացրած շրջապտույտի թվի ու չվճարումների տոկոսի հետ: «Շատ քիչ ուղեւորներ կան, որ չեն վճարում: 5%-ը չի վճարում: Խորհրդային տարիներին չվճարողները 50% էին կազմում»: Ավելին, նրանք հայտնեցին, որ նախատեսվածի համաձայն իրենք պետք է աշխատեն մինչեւ ժամը 20-ը, բայց իրականում աշխատում են մինչեւ 18-ը: «Պլանավորված է օրական 4 շրջապտույտ, սակայն 2,5 է ստացվում: Պլանային առաջադրանքը լրիվ շրջապտույտի դեպքում կազմում է մինչեւ 11 հազար դրամ, սակայն մենք, բնականաբար, ամբողջական չենք մուծում»:

Վարորդների աշխատավարձի չափը պայմանավորված են շրջապտույտների թվով ու պլանային առաջադրանքի կատարումով: Միջին աշխատավարձը, նրանց ասելով, 24 հազար դրամ է: Չմուծելու դեպքում լիարժեք չեն վարձատրվի: «Մեր ձեռնարկությունում խորհրդային մտածելակերպն է նստած՝ մի փոքր աշխատավարձ եւ գողության հնարավորություն: Հաշվարկ չկա՝ որքան են հավաքում, որքան են մուծում», բացատրում է տրամվայի վարորդներից մեկը: Նրանք գտնում են, որ միջին խավի չինովնիկները վերեւներին ճիշտ տեղեկություն չեն հաղորդում էլեկտրատրանսպորտի իրական վիճակի կամ հնարավորությունների մասին:

«Պետությունը չի կարողանում տեր լինել իր սեփականությանը, դա է գլխավոր պատճառը, որ չենք կարողանում աշխատել: Տրանսպորտային միջոցներից միայն տրամվայը հնարավորություն ունի շահավետ աշխատելու, կարող է իր շահութաբերությունը գոնե 50%-ով բարձրացնել», պնդում են վարորդները: Նրանք գտնում են, որ հավասար պայմաններ ապահովելու դեպքում էլեկտրատրանսպորտի հետ չեն կարող մրցակցել, այն առավելություններ ունի տրանսպորտային մյուս միջոցների նկատմամբ՝ էկոլոգիապես մաքուր տրանսպորտ է: Մեզ առաջարկեցին հաշվարկել՝ տրամվայի ու տրոլեյբուսի նստատեղերը՝ 30-40 են, երթուղայինինը՝ 11-ը: «Ինչո՞ւ նրա համար ուղեւորափոխադրումը շահավետ է, մեզ համար՝ ոչ», հարցնում են նրանք:

Էլեկտրատրանսպորտի պարտքերի «հիմնավորումն» ըստ ղեկավարության

Կառավարության ձեւավորած միջգերատեսչական հանձնաժողովն ուսումնասիրության արդյունքում պարզել է, որ ձեռնարկության կրեդիտորական պարտավորությունները հիմնականում կուտակվել են էլեկտրաէներգիայի գծով՝ 42-48%, իսկ անվճար ուղեւորափոխադրման դիմաց փոխհատուցման ակնկալվող գումարները կազմում են էլեկտրաէներգիայի գծով տարվա ընթացքում կրեդիտորական պարտավորության կուտակված մեծության մոտ 50-55%-ը: Էլեկտրաէներգիայի պարտքը կտրուկ աճել է 2000-2001 թթ.-ին, 2002 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ հասել է 918 մլն դրամի: Անվճար փոխադրումների համար պետության պարտքը, պրն Բարսեղյանի ասելով, տարեկան մոտավորապես 160 մլն դրամ է կազմում:

Տարեկան որքա՞ն ուղեւոր են փոխադրում՝ մեր հարցին պրն Մնացականյանը պատասխանեց, թե հաշվարկը կատարվում է վճարված գումարի չափով, որը ռեալ թիվը չի, դա կազմում է տեղափոխված ուղեւորների 30-40%-ը: Հանձնաժողովի ուսումնասիրության արդյունքներով, տրամվայ-տրոլեյբուսի ընդհանուր ուղեւորափոխադրումների ծավալները 98-2001 թթ. ընթացքում կրճատվել են տարեկան 19 միլիոնից մինչեւ 12.3 մլն, այդ թվում՝ միջին հաշվով տարեկան 4.3 մլն ուղեւոր անվճար երթեւեկության արտոնությունից օգտվող ուղեւորներ:

Հանձնաժողովին նույնպես զարմացրել է այն հանգամանքը, որ ուղեւորափոխադրումների տարեկան ծավալների մոտ 2.4 անգամ անկման պայմաններում շարժակազմի ընդհանուր տարեկան վազքն աճել է 1.6 անգամ: «Տարեկան վազքի նման դինամիկան պետք է վկայեր էլեկտրատրանսպորտի ծառայությունների որակի բարձրացման մասին: Այս պարագայում ուղեւորների վստահությունը էլեկտրատրանսպորտի նկատմամբ պետք է բարձրանար, հետեւաբար ուղեւորահոսքը պետք է գոնե մնար նույն մակարդակին», արձանագրել է հանձնաժողովը:

«Ուղեւորների քանակն այդքան չի իջել, որքան ներկայացնում են, թիվը քչացել է, բայց վերջին երկու տարիներին նրանց թիվը կայունացել է: Նշենք, որ մեր երկրում տրանսպորտի նախարարությունը, պաշտոնական տարբեր աղբյուրների համաձայն, անվճար երթեւեկելու իրավունք է տվել 58-60 հազար քաղաքացու, որոնցից, Արեգ Բարսեղյանի ասելով, ավելի քան 11 հազարն է էլեկտրատրանսպորտով երթեւեկում: «Մեր վատ սպասարկման պատճառով նրանցից շատերը չեն օգտվում էլեկտրատրանսպորտից», հայտնեցին վարորդները: Նրանք տեղեկացրին նաեւ, որ՝

ա. ղեկավարները երբեք չեն ծանոթացել, թե ի՞նչ գույն ունի անվճար ուղեւորափոխադրասոմսը եւ ում է տրվում:

բ. եթե անվճար ուղեւորափոխադրասոմսի մասին ինչ-որ թիվ է ասվում, կնշանակի պետք է նկատի ունենալ առնվազն դրա կրկնակին: «Հետեւեք թերթերին եւ դուք կտեսնեք, թե տոմսը կորցնելու մասին որքան հայտարարություն է լինում: Դրանք վաճառվում են, յուրաքանչյուրի կրկնօրինակը կա»:

Միջգերատեսչական հանձնաժողովի փորձագիտական գնահատականների համաձայն, էլեկտրատրանսպորտում կիրառվում է էլեկտրաէներգիայի սպառման հավելագրումների պրակտիկան, որին «նպաստող» նախապայման է պետության կողմից առանց որեւէ պայմանների եւ պահանջների սահմանման՝ էլեկտրաէներգիայի սպառման դիմաց սուբսիդավորման քաղաքականությունը: Փորձագետները կատարել են էլեկտրաէներգիայի ծախսումների եւ տարեկան վազքի համադրություն՝ պարզելու համար, թե ինչպես են գոյացել միլիարդների պարտքերը: Էլեկտրաէներգիային ունեցած պարտքերի կուտակման նման ցուցանիշը բացատրել են երկու գործոնով՝

1. Կոնտակտային լարերի եւ շարժակազմի մաշվածության պատճառով 1 կմ հաշվով նորմատիվից բարձր սպառման, չնայած հաշվարկային նորմատիվներն արդեն ներառում են մաշվածության հետեւանքով որոշակի գերսպառում:

2. Էլեկտրաէներգիայի հավելագրումներ էլեկտրատրանսպորտ ընկերությանը:

Հանձնաժողովը գտել է, որ այդուհանդերձ տարեկան վազքի ավելացման, հետեւաբար նաեւ էլեկտրաէներգիայի սպառման բարձր մակարդակը չի արդարացվում ուղեւորահոսքի վիճակագրական տվյալներով:

Բնականաբար, հավելագրումները, ինչպես հարցին լավատեղյակ էլցանցի աշխատակիցներից մեր ծանոթն է ասում՝ ձեռնարկության ղեկավարության գիտությամբ ու համաձայնությամբ է կատարվում, «տնօրենը մյուսների հետ ուտում է գումարը եւ չի վճարում»:

Հավելագրումների մեթոդիկան ուսումնասիրել է նաեւ Համաշխարհային բանկը: Մեկ տարի առաջ հրապարակված հաշվետվություններից մեկում ՀԲ-ն տվել էր նաեւ այս հանելուկի բացատրությունը: «Վատնված էներգիան բարդվում է հսկայական չաշխատող գործարանների կամ պետբյուջեից ֆինանսավորվող հիմնարկների վրա: Ցուցանիշները համարվում են կորուստներ՝ համակարգի մաշվածության պատճառով, վերագրվում են մատակարարման դիմաց չվճարումներին, իսկ պետությունը վերջին երեք տարիներին բյուջետային հիմնարկներին ավելի քան 50 մլն-ի սուբսիդիա է հատկացրել՝ էներգիայի դիմաց կուտակված պարտքերը փակելու համար»: Սա չի վերաբերում էլեկտրատրանսպորտին, հավելագրումներն այստեղ, ինչպես տեսանք, բարձր մակարդակի վրա են: Սակայն, ինչպես Արեգ Բարսեղյանն ու Կ. Մնացականյանն են վկայում, 2000 թ.-ից պետությունը էլեկտրատրանսպորտին սուբսիդիաներ չի հատկացրել, իսկ 99 թ. չորրորդ եռամսյակից չի վճարել նաեւ անվճար ուղեւորափոխադրման համար նախատեսվող փոխհատուցման գումարները:

Քաղաքային էլեկտրատրանսպորտի ղեկավարությունը շարունակում է հույսը կապել ոչ թե բիզնես ծրագրի, ձեռնարկության վերակառուցման, այլ պետության դրամական օժանդակության հետ: «Եթե 2003 թ. մեզ սուբսիդավորեն, ներդրումներ արվեն, կարող ենք մեր ուժերով մեծ վերանորոգում կատարել՝ ներկելով, հիմնական տեխնիկան փոխելով, տրանսպորտն աշխատացնել եւս 5-10 տարի», ասում է էլեկտրատրանսպորտ ՓԲԸ-ի տնօրենը:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
Հետաքննող լրագրողների ընկերակցություն

ԱԶԳ

Միջազգային

Հակաիսրայելական 2 ահաբեկչություն Քենիայում

Քենիան մեղադրում է «Ալ Ղաիդային»

Երեկ Քենիայում միանգամից երկու խոշոր հակաիսրայելական ահաբեկչություն է իրականացվել՝ պայթեցվել է «Մոմբասա պարադիզ» հյուրանոցը եւ հրթիռակոծվել է իսրայելական մի օդանավ: Ռոյթեր գործակալության տվյալներով, հյուրանոցում սպանվել է 15 մարդ՝ 9 քենիացի, 3 իսրայելցի, որոնցից 2-ը երեխաներ եւ 3 մահապարտ ահաբեկիչներ: Քենիայի ոստիկանության տվյալներով, վերջիններս հավանաբար եղել են արաբներ: Իսրայելի կառավարական աղբյուրների համաձայն, առնվազն 20 անձինք համարվում են անհետ կորած, իսկ 60 վիրավորներից 7-ը երեխաներ են:

Երեկ առավոտյան Մոմբասա քաղաքից 25 կմ հյուսիս գտնվող «Մոմբասա պարադիզ» իսրայելցիներին պատկանող հյուրանոց էին ժամանել իսրայելցի 140 զբոսաշրջիկներ, որպեսզի այնտեղ անցկացնեն մեկշաբաթյա հանգիստը հրեական ազգային տոնի Հանուկայի առթիվ: Երբ հյուրերի մեծ մասը հավաքվել էր ճեմասրահում, սաստիկ պայթյունը ցնցեց շենքը: «Ջերուսալեմ փոստ» թերթի թղթակիցն ականատես է եղել, թե ինչպես ահաբեկիչների ավտոմեքենան դարպասը խորտակելով մտել է ճեմասրահ: Ապա հյուրերի վրա ռումբեր են նետվել: Շենքում հրդեհ է բռնկել: Ականատեսների վկայությամբ, ջիպ ավտոմեքենայում եղել են արաբներ:

Իսրայելը բուժաշխատողներով հանդերձավորված օդանավ է ուղարկել պայթյունից տուժած իսրայելցիներին էվակուացնելու:

Դարձյալ երեկ առավոտյան Քենիայի երկնքում հրթիռակոծվել է իսրայելական մարդատար օդանավ, որը չարտերային թռիչք էր կատարում Մոմբասայից Թել Ավիվ: Ֆրանսպրեսի հաղորդման համաձայն, Մոմբասայի օդանավակայանից թռած «Արկիա» ավիաընկերության օդանավի վրա երկու հրթիռ է արձակվել, որոնք չեն խոցել նպատակակետը, բայց պայթած հրթիռների մի քանի բեկորներ դիպել են օդանավի իրանին: 270 ուղեւորները եւ անձնակազմի 10 անդամները չեն տուժել: Ինքնաթիռը հետմիջօրեին բարեհաջող վայրէջք է կատարել Թել Ավիվում: Իսրայելական ռադիոյի տվյալներով, արտասահմանյան օդանավակայաններից իսրայելական օդանավերի թռիչքները ժամանակավորապես ընդհատված են:

Իսրայելում Քենիայի դեսպան Ջոն Մալան Սաուզը երկու ահաբեկչությունների համար մեղադրել է «Ալ Ղաիդա» կազմակերպությանը: Իսրայելի բանակային ռադիոյին տված հարցազրույցում նա հայտարարել է, թե տվյալ հարցում ինքը կասկածներ չունի: Բրիտանական «Սքայ թիվի» հեռուստաընկերության մեկնաբանը եւս նշել է, որ ահաբեկիչների գործողությունները եղել են համակարգված, քանի որ հյուրանոցի պայթեցումը եւ օդանավի հրթիռակոծումը տեղի են ունեցել գրեթե միաժամանակ:

Քենիայում առաջին անգամ խոշոր ահաբեկչություն տեղի էր ունեցել 1998 թ. օգոստոսի 7-ին, երբ Նայրոբիում պայթեցվել էր ԱՄՆ դեսպանատունը: Դա Ուսամա բեն Լադենի առաջին ձեռնարկումն էր, որ մեծ աղմուկ հանեց աշխարհում: Գրեթե միեւնույն ժամանակ պայթեցում էր կազմակերպվել հարեւան Տանզանիայում՝ ԱՄՆ դիվանագիտական ներկայացուցչության շենքի մոտ: Այդ երկու հուժկու պայթյունից զոհվել էին 200-ից ավելի մարդիկ (այդ թվում՝ 12 ամերիկացիներ), ավելի քան 5000 անձինք վիրավորվել էին:

Սեպտեմբերի 11-ի մասին բեն Լադենը խոսել է դրանից 6 ամիս առաջ

2001 թ. սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչությունների գործով Համբուրգում անցկացվող դատավարությունում Ուսամա բեն Լադենի նախկին թիկնապահներից մեկը հայտարարել է, թե «Ալ Ղաիդայի» առաջնորդը հազարավոր ամերիկացիների ոչնչացնելու իր մտադրության մասին պատմել է Նյու Յորքի եւ Վաշինգտոնի ահաբեկչություններից կես տարի առաջ: Ռոյթեր գործակալությունը հաղորդում է, որ Հորդանանում ծնված պաղեստինցի Շադի Աբդալլան Գերմանիայում քաղաքական ապաստան է ստացել 1997 թ.: Աֆղանստանում «Ալ Ղաիդայի» ճամբարներից մեկում պատրաստություն անցնելու ընթացքում նա երկու շաբաթ եղել է բեն Լադենի թիկնապահը: Մունիր էլ Մոթասադեկի համբուրգյան դատավարությանը Աբդալլան մասնակցում է որպես վկա:

«Ճամբարում բոլորը գիտեին, որ բեն Լադենի խոսքերով, Ամերիկայի դեմ ինչ-որ բան է ձեռնարկվելու, բայց չգիտեինք, թե նա կոնկրետ ինչը նկատի ուներ: Աֆղանստանի արմատական իսլամիստական ճամբարներում Ամերիկան համարվում էր բացահայտ թշնամի: Այնտեղ ամենքն ասում էին, որ իսլամական երկրների թշնամիներին պետք է սպանել», պատմել է Աբդալլան:

Վկայի ցուցմունքների համաձայն, սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչություններում գլխավոր դերերից մեկը կատարած Ռամզի բին ալ Շիբը Ուսամա բեն Լադենի մերձավորներից մեկն է եղել եւ հաճախ է շփվել նրա հետ, ճամբարում առանձնահատուկ կարգավիճակ է ունեցել եւ քարոզներ է կարդացել մզկիթում:

Ամբաստանյալը՝ Գերմանիայում ճարտարագիտություն ուսանող 28-ամյա մարոկկոցի Մունիր էլ Մոթասադեկը, մեղադրվում է Նյու Յորքում եւ Վաշինգտոնում 3045 անձանց սպանությանը մեղսակից լինելու, ինչպես նաեւ սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչությունների ենթադրյալ իրականացնող, համբուրգյան իսլամիստական խմբակի անդամ լինելու մեջ: Էլ Մոթասադեկը խոստովանում է, որ եղել է Աֆղանստանի վերոհիշյալ ճամբարում, բայց ժխտում է մյուս բոլոր մեղադրանքները: Նա նաեւ պնդում է, թե չի հանդիպել բեն Լադենի հետ: Մեղադրող կողմի վարկածի համաձայն, հենց էլ Մոթասադեկի միջոցով է ֆինանսավորվել օդաչու-կամիկաձեների ուսումը

ԴԱՎ-ի համաճարակն աշխարհի ապակայունացման սպառնալիք

ՄԱԿ-ի հակադավային ծրագրի հերթական՝ 2002 թ. զեկուցագրի տվյալներով, այս տարի ԴԱՎ-ի համաճարակից աշխարհում մահացել է 3 մլն մարդ, հայտնվել են 5 մլն նոր վիրուսակիրներ՝ հիվանդների ընդհանուր թիվը հասցնելով 42 միլիոնի: Ծրագրի տնօրեն Պետեր Պիոտ «Լիբերասիոն» թերթի թղթակցին հայտարարել է, որ 2002 թվականը նախորդ տարիներից տարբերվում է 2 էական փաստերով: Առաջինն այն է, որ համաճարակի պատմության մեջ առաջին անգամ վիրուսակիր կանանց թիվը հավասարվել է տղամարդկանց թվին: Երկրորդ փաստը հիվանդության տնտեսական լուրջ հետեւանքների հաստատումն է, մասնավորապես սովի վերահայտնվելը:

Աֆրիկայում իրավիճակը մնում է աղետալի: Զեկուցագրում նշվում է, որ Սահարայից հարավ ընկած երկրներում ԴԱՎ-ից մահացողները կազմում են աշխարհում այդ հիվանդության բոլոր զոհերի 2/3-ը: «Աֆրիկայում համաճարակն այնպիսի չափերի է հասել, որ այսօր գերարդյունավետ բուժումներ սկսելու դեպքում անգամ դրա մարդկային ու տնտեսական հետեւանքները շոշափելի կլինեն մի քանի սերունդների կյանքի ընթացքում», ընդգծվում է փաստաթղթում:

Հարավային Աֆրիկայում չափահաս բնակչության վարակվածությունն «աներեւակայելի» չափերի է հասել: Բոտսվանայում վիրուսակիր է 38,8 տոկոսը, Լեսոտոյում՝ 31, Սվազիլենդում՝ 33,4, Զիմբաբվեում՝ 33,7 տոկոսը: Վերջին 3 երկրները ներկայումս հայտնվել են պարենային սուր ճգնաժամի մեջ:

Զեկուցագրում առկա են նաեւ հուսադրող տարրեր: Այսպես, Հարավաֆրիկյան Հանրապետությունում 20 տարեկանից փոքր հղի կանանց շրջանում վարակակիրների բաժինը 1998 թ. 21 տոկոսից 2001 թ. իջել է 15,4 տոկոսի:

Ասիայում դրությունը 2001 թ. համեմատությամբ վատթարացել է: Փորձագետների կանխատեսումների համաձայն, մինչեւ 2007 թ. Ասիայում կհայտնվեն 11 մլն նոր վիրուսակիրներ, եթե լայնածավալ կանխարգելիչ աշխատանքներ չծավալվեն: Ասիախաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանում արդեն կան 7,2 մլն վիրուսակիրներ, որոնցից 1 միլիոնը վարակվել է այս տարի: Չինաստանում, Ինդոնեզիայում, Պապուա-Նոր Գվինեայում համաճարակն արագորեն տարածվում է: Հնդկաստանը վիրուսակիրների թվով (ավելի քան 4 մլն) զիջում է միայն Հարավաֆրիկյան Հանրապետությանը: Պետեր Պիոյի խոսքերով, ԴԱՎ-ի համաճարակն «աստիճանաբար դառնում է աշխարհի կայունությանն սպառնացող գլխավոր վտանգներից մեկը»:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ըստ «Մոնդի», Պուտինն օլիգարխների գերության մեջ է

Ֆրանսիական «Մոնդ» ազդեցիկ օրաթերթի երեկվա խմբագրականը նվիրված է Ռուսաստանի քաղաքական վերնախավի եւ քրեական կառույցների հետ նախագահ Վլադիմիր Պուտինի հարաբերություններին: Թերթի կարծիքով, Պուտինի իշխանության գլուխ անցնելու պահին խորհրդային կոմունիզմի ավերակների վրա առաջացել էր անարխիկ ավտորիտարիզմի, «վայրի» սեփականաշնորհման, մաֆիայի ամենազորության համակարգ, իսկ վերեւում թեւածում էր Բորիս Ելցինի, նրա մերձավոր ազգականների եւ բարեկամների միասնական «ընտանիքի» ստվերը: Դրա հետեւանքով տեղի էին ունեցել արտադրության անկում, կապիտալների արտահոսք, բնակչության աղքատացում, մի քանի օլիգարխների գերհարստացում: «Մոնդը» գտնում է, որ «օրենքի դիկտատուրա» հաստատելու, կոռուպցիան ու կազմակերպված հանցագործություններն արմատախիլ անելու Պուտինի ջանքերն ըստ էության ոչինչ չեն փոխել: Ռուսաստանի նախագահը մնում է այն անձանց եւ խմբերի գերության մեջ, որոնք 90-ականների սկզբներին սեփականաշնորհման հետեւանքով տիրացան երկրի բնական հարստություններին: «Ներկայումս օլիգարխները հումքային եւ էներգետիկ ռեսուրսները շահագործում են ի վնաս երկրի զարգացման: Նրանք խոչընդոտում են օտարերկրյա ներդրումներին (դրանց ծավալը Ռուսաստանում 12 անգամ զիջում է Չինաստանի ցուցանիշներին), որպեսզի պահպանեն իրենց արտոնությունները: Նրանք բնավ շահագրգռված չեն «թափանցիկություն» ապահովող օրենքների ընդունմամբ: Նրանց շահերը համընկնում են բյուրոկրատական ապարատի շահերին, որի իշխանությունը հենվում է հրապարակայնության բացակայության եւ օրենսդրության հակասությունների վրա: Այդ պատճառով Վլադիմիր Պուտինի հռչակած բարեփոխումների մեծ մասը մնաց անկատար, նույնիսկ հնազանդ Դումայի քվեարկությունից հետո», գրում է թերթը:

Օլիգարխների հանդեպ անզոր Պուտինը հենվում է ուժային, առաջին հերթին՝ հատուկ ծառայությունների վրա, որոնց գործակալները ներկա են իշխանության բոլոր «հարկերում»: «Բանակի եւ ՊԱԿ-ի ժառանգորդների հետ կարելի է ավերիչ պատերազմ մղել Չեչնիայում, բայց անհնար է վերջ դնել անցյալից եկած վատ սովորույթներին եւ նոր Ռուսաստան կառուցել», եզրակացնում է «Մոնդը»:

Պուտինի վարկանիշն անցել է 80 տոկոսից

ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինի նախագահության ընթացքում առաջին անգամ նրա վարկանիշն 80 տոկոսից բարձր է: Ներկայումս նախագահի պաշտոնում նրա գործունեությանը հավանություն է տալիս ռուսաստանցիների 83 տոկոսը, նրա աշխատանքին բացասական գնահատական է տալիս 15 տոկոսը: Հոկտեմբեր ամսվա համեմատությամբ Պուտինի վարկանիշը բարձրացել է 6 տոկոսով: Այդ են վկայում նոյեմբերի 22-25-ը անցկացված 1600 ռուսաստանցիների ներկայացուցչական հարցման արդյունքները: Հետազոտությունն իրականացրել են Հանրային կարծիքի ուսումնասիրման համառուսաստանյան կենտրոնի սոցիոլոգները:

Ինտերֆաքս գործակալության տվյալներով, փոքր-ինչ բարձրացել է նաեւ վարչապետ Միխայիլ Կասյանովի վարկանիշը, հոկտեմբերի 52-ից նոյեմբերին հասնելով 53 տոկոսի: Ընդհանուր առմամբ ՌԴ կառավարության գործունեությունը դրական է գնահատում ռուսաստանցիների 42 տոկոսը, բացասական՝ 49 տոկոսը:

Բոլոր քաղաքական գործիչների մեջ նախագահ Պուտինն առաջին տեղում է վստահելիության առումով: Նոյեմբերին նախապատվությունը նրան է տվել ռուսաստանցիների 52 տոկոսը (հոկտեմբերին՝ 49): Երկրորդ տեղում արտակարգ իրավիճակների նախարար Սերգեյ Շոյգուն է՝ 19 տոկոս (15), երրորդում՝ վարչապետ Կասյանովը (13 տոկոս), չորրորդում՝ Կոմկուսի առաջնորդ Գենադի Զյուգանովը (12 տոկոս): Վստահելիության գծով նրանց հաջորդում են փոխվարչապետ Վալենտինա Մատվիենկոն (8), նահանգապետ Աման Տուլեեւը (8), ՌԼԴԿ առաջնորդ Վլադիմիր Ժիրինովսկին (8), Պետդումայի փոխնախագահ Իրինա Խակամադան (7), Մոսկվայի քաղաքապետ Յուրի Լուժկովը (7): Քաղաքական գործիչներից ոչ մեկին չի վստահում ռուսաստանցիների 15 տոկոսը:

Մոսկովյան հանցաշխարհում թմրաբիզնեսի եկամուտներն ամենամեծն են

Ներկայումս Մոսկվայում թմրանյութեր մատակարարում եւ իրացնում են հիմնականում միջինասիական երկրներ Տաջիկստանի, Ուզբեկստանի, Ղրղզստանի, Աֆղանստանի, ինչպես նաեւ Ադրբեջանի ներկայացուցիչները: Այդ մասին ճեպաժողովում լրագրողներին հայտարարել է ՌԴ մայրաքաղաքի ՆԳԳՎ գլխավոր քննչական վարչության աշխատակից Ալեքսանդր Կուլիգինը:

Նրա տվյալներով, քաղաքում վերջերս փոփոխվել է թմրաշուկայի կառուցվածքը: Եթե անցյալում գերակշռում էին բուսական հումքից (կակաչ, կանեփ) տնայնագործական կամ կիսաարհեստագործական եղանակով պատրաստվող թմրադեղերը, ապա ներկայումս ավելի շատ վաճառվում են հերոին, կոկաին, ինչպես նաեւ ընդհատակյա լաբորատորիաներում արտադրվող սինթետիկ թմրանյութեր:

Ինտերֆաքս գործակալությունը հաղորդում է, որ ներկայումս թմրադեղերի մոսկովյան շուկայում նկատվում է նոր միտում. այսպես կոչված «թեթեւ» թմրանյութերին աստիճանաբար փոխարինում են «ծանր» տեսակները, որոնցից գլխավորը հերոինն է: Մոսկվացի իրավապահների տվյալներով, վերջին ամիսներին թմրադեղերի առգրավման 10 դեպքից 9-ը կապված է հերոինի հետ, որի կշիռը կազմում է առգրավված բոլոր թմրանյութերի կեսի 70 տոկոսը: «Ծանր» թմրադեղերն առավել վտանգավոր են, քանի որ մարդկանց ֆիզիկական եւ հոգեբանական ավելի մեծ կախման մեջ են գցում, եւ դրանից ճարպկորեն օգտվում են թմրաբիզնեսի գործամոլները: Ալեքսանդր Կուլիգինը լրագրողներին հայտարարել է, որ Մոսկվայի եւ առհասարակ Ռուսաստանի հանցաշխարհում թմրաբիզնեսի եկամուտներն ամենամեծն են եւ գերազանցում են զենքի առեւտրից ու պոռնկությունից ստացվող եկամուտներին:

Լույսի առեղծվածը

Եղիշե Չարենցի մահվան 65-րդ տարին

65 տարի առաջ 1937 թվականի նոյեմբերի վերջին հացի մի կառք պիտի դուրս գար Երեւանի քաղաքային կենտրոնական բանտից եւ խավարի միջով գնար Զանգվի ձորն ափը: Տանում էին Եղիշե Չարենցի անշունչ մարմինը, տանում էին անհայտ մի վայրում թաքցնելու համար...

Ինչպես վայել է բռնատիրական ամեն մի պետությանը (Խորհրդային Միություն կոչվածը ոչ ավելի լավ էր, ոչ ավելի վատը ամեն մի բռնատիրական պետությունից), իր մեծերին նախ պիտի սպաներ ամեն մի վկայի աչքից հեռու, հետո, իր դաժան անմտությունը պիտի կոծկեր: Պատմությունը մեզ չի թողել այն մարդկանց անունները, ովքեր գողացան Չարենցի մարմինը: Բայց թողել է մի ողջ ազգի, աշխարհում ապրող բոլոր ազգերի մարդկանց, ովքեր պահպանել են Չարենցին: Մեծերը չեն մեռնում, անգամ, երբ իշխանությունները սպանում են նրանց մարմինը:

Բախտ եմ ունեցել զրուցելու Եղիշե Չարենցի հարազատներից մի քանիսի հետ՝ Անահիտ եւ Արփենիկ Չարենցներ, Կարինե Քոթանջյան, Ռեգինա Ղազարյան... կարդացել եմ բազմաթիվ հուշեր ցանկանալով հասկանալ Եղիշե Չարենցի երկրային ֆենոմենը:

«...1937 թվականին Չարենցը ձերբակալվեց,- պատմում էր Ռեգինա Ղազարյանը: - Իզաբելլայի հետ ես էլ էի երբեմն բանտ գնում Չարենցին ուտելիք եւ դեղորայք հասցնելու: Չարենցի լյարդը եւ լեղապարկը լուրջ հիվանդ էին, եւ նա դեռ տանը բժիշկների թույլտվությամբ սրսկվում էր ցավերի դեմ: Մի օր Իզաբելլան, երբ ուտելիք էր տարել բանտ եւ ետ ստացել Չարենցի շորերը տանը լվանալու, սպիտակեղենը ջրի մեջ իջեցնելու պահին Չարենցի շապիկի մեջքին (ներսի կողմից) քիմիական մատիտի բծեր է նկատում եւ ինչ-որ բառեր: Անմիջապես հանում է շապիկը, դնում սեղանին եւ հեւիհեւ ինձ մոտ հասնում հայտնելու, որ գրված բառերը չի կարողանում ջոկել միմյանցից եւ որ միայն իմ անունն է կարողացել կարդալ: Նախապես ես ուղարկելով Իզաբելլային, առանց վայրկյան կորցնելու, Չարենցի տուն հասա: Միասին ուղղեցինք թաց շապիկը, Չարենցի գրասեղանից վերցրինք խոշորացույցը եւ կարդացինք ռուսերենով գրված հետեւյալ տեքստը. «Իզաբելլա, լավ նայիր երեխաներին, փրկիր ձեռագրերս: Այդ հարցով դիմիր միմիայն Ռեգինային եւ վստահիր նրան, նա քեզ կօգնի...»:

Ռեգինա Ղազարյանն արեց այն, ինչ չէր անի գուցե ոչ ոք: Նա փրկեց Չարենցի ձեռագրերը: Հաշվի առնենք, որ 1937 թվականն էր, եւ Չարենցը բանտարկված էր:

Այժմ, տարիներ անց, երբ Չարենցն արդեն արդարացված էր, Պարույր Սեւակի հետ միասին Ռեգինա Ղազարյանը պետք է վերականգներ փրկված ձեռագրերը, պետք է եւս մեկ անգամ կյանք պարգեւեր Եղիշե Չարենցին: Հետո պիտի գային Համո Սահյանը, Ռազմիկ Դավոյանը, Ռուբեն Հովսեփյանը, Ֆելիքս Մելոյանը: 1967 թվականի հունվարի 13-ին եւ մայիսի 13-ին «Գրական թերթում» պետք է տպագրվեին «Ի խորոց սրտի խոսք ընդ Աստուծո», «Զվարթ գիտություն» եւ այլ գործեր: Ու կրկին անգամ խորհրդային բռնապետությունը պիտի իր դեմքը ցույց տար. «Գրական թերթի» խմբագրի պաշտոնից պետք է հեռացվեր Համո Սահյանը...

Չարության ինչպիսի՞ ժամանակներում ապրեցինք: Եվ եթե չլիներ Եղիշե Չարենցը իր հզոր ու լուսավոր ստեղծագործությամբ, ինքներս պիտի չարանայինք ու դառնայինք Չարի ծորտերը: Չարենցը մեզ պահեց, Չարենցը չթողեց, որ մենք ավերակվեինք: Ինքը մասաղ եղավ մեզ ապրեցնելու համար:

Չարենցի երկրային կյանքի վերջին օրերի մասին պատմող հուշերի շարքում արժե նշել Եղիշե Հովհաննիսյանի 1978-ի մարտին գրառված խոսքը. «...Իմ ունեցած տեղեկությունների համաձայն Չարենցը իր բանտախցի պատերին նկարել է պատմական Հայաստանի քարտեզը եւ որոշ բնակավայրերի կապակցությամբ գրել քառյակներ կամ բանաստեղծություններ... Պատերին գրված գործերով լի մի տետրակ պահպանել է եւ բանտարկությունից հետո իր հետ տուն բերել ՀԼԿԵՄ Կենտկոմի նախկին քարտուղար Միհրան Գեւորգյանը: Մի հավաքույթի ժամանակ նա ոգեւորված մի քանի գործեր է արտասանել: Իր պատմածի համաձայն մի քանի օր անց նրան հրավիրել են անվտանգության մարմիններ եւ պահանջել տետրը... Աքսորավայրից վերադարձած մի անձնավորության մասին ես շատ էի լսել: Լսել էի, որ արտակարգ հիշողություն ունենալով, նա Չարենցի համար եղել է բարոմետր, բերանացի է արել պատերին գրածները: Նույնիսկ պատմել են, որ Կրասնոյարսկի իր աքսորավայրում նա արտասանել է մի ամբողջ պոեմ: Ես սկսեցի որոնել նրան: Տեղեկացա, որ ապարանցի է: Ապարանում նրան չգտա, բայց իմացա, որ նա բնակություն է հաստատել Թիֆլիսում: Չորրորդ անգամ լինելով Թիֆլիսում՝ նրան գտա քաղաքի մի հեռավոր ծայրամասում՝ կիսանկուղային մի անշուք կացարանում: Նրա անունը Արմենակ Մաղոյան էր...»:

Հարգարժան Եղիշե Հովհաննիսյանի այս հուշագրությանը ծանոթ չէի, բայց գիտեի, ծանոթացել էի Արմենակ Մեղրյանի հետ (իսկական ազգանունը Մեղրյան էր, ոչ թե Մաղոյան): Նույն մարդն էր, ինչ նկարագրել էր Եղիշե Հովհաննիսյանը: Եվ շատ հետաքրքիր տեղեկություններ հաղորդեց նա Եղիշե Չարենցի վերջին օրերի մասին: Այդ հուշերը գրի են առնված...

...65 տարի առաջ, կեսգիշերով մի կառք է դուրս եկել Երեւանի քաղաքային կենտրոնական բանտից եւ դագաղի մեջ փակված հզոր լույսն է տարել՝ թաղելու համար: Բայց դա մի՞թե լինելու բան է: Այսօր, 65 տարի հետո մենք Հզոր Լույսի երկրային վերջին օրերն ենք փորձում վերծանել՝ իրեն եւ մեզ ապրեցնելու համար...

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

1967-2002

Հիշողության եւ վերածննդի խորհրդանիշ կոթողը

Ծիծեռնակաբերդի հուշահամալիրը 35 տարեկան է

Հուշարձանների տարեթվերը հազվադեպ են նշվում: Սակայն ուղիղ 35 տարի առաջ Երեւանի Ծիծեռնակաբերդի բարձունքում վեր խոյացած 1915 թ. Մեծ եղեռնի զոհերի հուշահամալիրը իրավամբ դարձավ այն կոթողը, որը ոչ միայն անուրանալի ճարտարապետական արժեք է, այլեւ գոյատեւման, հիշատակի եւ վերածննդի խորհրդանիշ:

60-ականների «ձնհալի» պայմաններում խորհրդային հասարակայնության որոշակի, թեեւ կիսատ ազատականացման պայմաններում հնարավոր դարձավ Մեծ եղեռնի 50-ամյակը ոգեկոչելու մասին հարցադրումը: Խորհրդային Հայաստանի այն ժամանակվա ղեկավարությունը՝ մեծ հայրենասեր, հայրենիքից հեռու մեծացած եւ կոփված, սակայն ազգային վառ նկարագիր ունեցող Յակով Զարոբյանի գլխավորությամբ համարձակ բարձրացրեց այդ տարելիցը պետականորեն նշելու հարցը եւ քրտնաջան բացատրական աշխատանքից հետո հաջողության հասավ: Մոսկվան արտոնեց անցկացնել մի շարք միջոցառումներ, այդ թվում՝ կառուցել եղեռնի զոհերի հիշատակը հավերժացնող կոթողը:

Բազմաթիվ հրապարակումները սխալ պնդում են պարունակում առ այն, թե իբր Ծիծեռնակաբերդի հուշահամալիրը կառուցվել է 1965 թվականի ապրիլի 24-ին Երեւանում կայացած զանգվածային ժողովրդական ցույցերի հետեւանքով: Այնինչ, վավերագրերը վկայում են, որ հուշարձանի մասին Խ. Հայաստանի իշխանությունները խոսել են արդեն 1964 թվականին: Մասնավորապես, հուլիսին պատմաբաններ Ծատուր Աղայանը, Հովհաննես Ինճիկյանը եւ Ջոն Կիրակոսյանը ՀԿԿ Կենտկոմի նախագահությանը հղած գրության մեջ խոսել են հուշարձան կանգնեցնելու անհրաժեշտության մասին, որը կխորհրդանշեր հայ ժողովրդի վերածնունդը: 1965 թվականի փետրվարին ՀԿԿ Կենտկոմի նախագահությունը, իսկ մարտին ՀԽՍՀ Նախարարների խորհուրդը որոշում են կայացրել հուշարձանի մասին:

Հայտարարված մրցանակաբաշխությամբ, որն, ի դեպ, շատ բարդ էր, հաղթող ճանաչվեց երիտասարդ ճարտարապետներ Արթուր Թարխանյանի եւ Սաշուր Քալաշյանի նախագիծը: Այդ հուշարձանը դարձել է քաղաքամայր Երեւանի կերպարի բաղկացուցիչ մասը, համայն հայության ուխտատեղի եւ սրբավայր: 1995 թ. համալիրին ավելացավ Ցեղասպանության պատմության թանգարանը: Այսօր Ծիծեռնակաբերդի հուշահամալիրը պետական արարողակարգի մաս է կազմում, այստեղ խոնարհվելու են գալիս բարեկամ պետությունների ղեկավարները, պետական ու քաղաքական գործիչները, որոնց տնկած եղեւնիներից ձեւավորվել է հիշատակի ծառուղի:

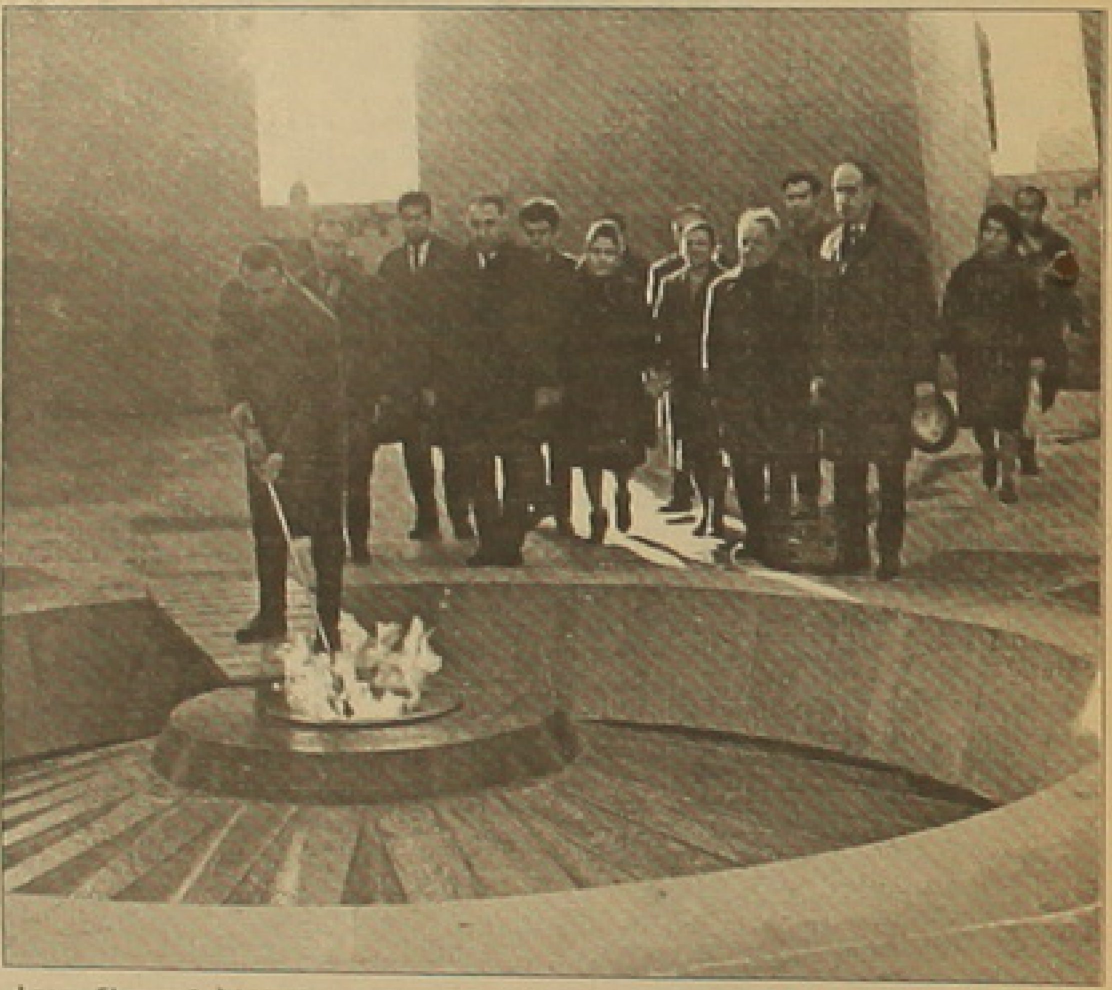

Լուսանկարում. Ծիծեռնակաբերդ, 29 նոյեմբերի, 1967 թ.: ՀԿԿ Կենտկոմի առաջին քարտուղար Անտոն Քոչինյանը վառում է հավերժ կրակը: Ջահը բերված է Երեւանի Կիրովի անվան քիմիական կոմբինատի քուրայից: Հանրապետության ղեկավարին շրջապատում են (ձախից-աջ) ՀԽՍՀ Նախարարների խորհրդի առաջին տեղակալ Սուրեն Մովսիսյանը, ՀԿԿ Երեւանի քաղկոմի քարտուղար Կարեն Դեմիրճյանը, ՀԽՍՀ Գերագույն խորհրդի նախագահության նախագահ Նագուշ Հարությունյանը, բանաստեղծներ Պարույր Սեւակը, Սիլվա Կապուտիկյանը, ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ Թաթուլ Ալթունյանը, ՀԼԿԵՄ Երքաղկոմի քարտուղար Բաբկեն Վարդանյանը, սրտաբան պրոֆեսոր Զավեն Դոլաբչյանը:

Լուսանկարը հեղինակի ֆոտոարխիվից

Խոսելով Մեծ եղեռնի հուշահամալիրի մասին, մեր պարտքն ենք համարում նշել պատմագիտության դոկտոր Լավրենտի Բարսեղյանի գլխավորած թանգարանի սակավաթիվ կոլեկտիվի անձնուրաց ու նվիրական աշխատանքի մասին: Ըստ էության, նրանք Ծիծեռնակաբերդի պահապան հրեշտակներն են, հոգում են ոչ միայն այցելուներին շրջայցեր կազմակերպելու, ցուցադրանքն ընդլայնելու, այլեւ տարածքը բնական մաքուր ու սարքին վիճակում պահպանելու մասին:

Ցավոք, Արթուր Թարխանյանի ու Սաշուր Քալաշյանի գլուխգործոցը չարժանացավ եւ ոչ մի մրցանակի: Ուշ չէ, նույնիսկ 35 տարի անց նրանց շնորհել, օրինակ, Հայաստանի պետական մրցանակ:

ՏԻԳՐԱՆ ԱԲԼՈՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ՑՈՒՑԱՍՐԱՀՆԵՐՈՒՄ

«37°», պլաստիկ արվեստի ցուցահանդես

Օրերս Հայաստանի նկարիչների միությունում «37°» խորագիրը կրող ցուցահանդեսն էր, ուր ներկայացված էին Հալեպում բնակվող սիրիահայ եւ արաբ նկարիչների գործերը: Տասը հեղինակներ ներկայացնում էին Սիրիայի ստեղծագործական կյանքի մանրանկարը, որը հատկանշվում է հոսանքների առատությամբ, հայկական եւ արաբական կերպարվեստի ինքնատիպությունների ներդաշնակ համադրությամբ:

Կանգ առնենք ներկայացված միակ քանդակագործի գործերի առջեւ: Վարդգես Պարսամյանի գործերում մարդկային ազնվական պատկերները մարմնացած են բրոնզե մարմինների մեջ եւ ջերմություն ու ինքնատիպություն են կրում:

Ցուցահանդեսի միակ երգիծանկարիչը Վրեժ Քասունին, կրում է արաբական երկրների հռչակավոր հայազգի երգիծանկարիչների ժառանգությունը, մասնավորապես Սարուխանի՝ ի հայտ բերելով պայծառ եւ վստահ գծեր, երգիծական եւ քննադատական ոգի:

Հայաստանցի արվեստագետների գործերը եւս հարստացնում են այս ցուցահանդեսը: Արման Վահանյանի գործերում տեսնում ենք գրաֆիկական հնարքի հարուստ փորձառությունը, Արա Հովհաննիսյանի աբստրակտը կյանքի տեսարանները ներկայացնում է հաճելի գույներով:

Իր այս բազմազանությամբ ցուցահանդեսը համայնապատկեր էր, ուր սիրիացի եւ հայաստանցի ստեղծագործ հոգիներն իրենց մասնա-

հետքերն են թողնում: «37°» անունը կրող ցուցահանդեսը նպատակ ուներ հայաստանցի հանդիսատեսին մասնակից դարձնել գործող եւ իր բուռն ընթացքի մեջ խմորվող արվեստների երկխոսությանը, որը հավանականություն ունի լինելու մերօրյա օղակը բազմադարյա շղթայի Սիրիա-Հայաստան միջմշակութային հարաբերությունների:

Մ. Հ.

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

ԱԶԳ

Մարզական

Վահան Արզումանյանի հրաժեշտի խաղը

«Բանանցին» հանձնվեցին բրոնզե մեդալներ

Ընթացիկ մրցաշրջանը հաջող էր Երեւանի «Բանանցի» ֆուտբոլիստների համար: 6-ամյա ընդմիջումից հետո վերածնված «Բանանցը» 2-րդ մրցաշրջանն անցկացնելով բարձրագույն խմբում՝ նվաճեց առաջնության բրոնզե պարգեւները: Թիմը հատկապես վերելքով հանդես եկավ 2-րդ շրջանում՝ 11 հանդիպումներում վաստակելով 27 միավոր (9 հաղթանակ, 2 պարտություն): Երեկ «Նաիրի» մարզադաշտում կայացան «Բանանցի» ֆուտբոլիստներին բրոնզե մեդալների հանձնման եւ թիմի ֆուտբոլիստ, 36-ամյա Վահան Արզումանյանի մեծ ֆուտբոլին հրաժեշտ տալու հանդիսավոր արարողությունները:

Միջոցառումը սկսվեց Վահան Արզումանյանի հրաժեշտի խաղով: Խաղադաշտ էին դուրս եկել «Բանանց-92» եւ «Բանանց-2002» թիմերը: Ֆուտբոլասերները լավ են հիշում ֆուտբոլի ՀՀ անդրանիկ առաջնությունում Աբովյանի «Բանանցի» հաջող նորամուտը: Ակումբի նախագահ, ֆուտբոլի մեծ երկրպագու եւ գործարար Սարգիս Իսրայելյանի, գլխավոր մարզիչ Վարուժան Սուքիասյանի ջանքերով «Բանանցն» արդեն առաջին մրցաշրջանում հասավ նշանակալի հաջողությունների՝ դառնալով անկախ Հայաստանի ֆուտբոլի գավաթի անդրանիկ խաղարկության հաղթող եւ անդրանիկ առաջնության բրոնզե մրցանակակիր: Եվ ահա երեկ այդ հաղթանակում իրենց ներդրումն ունեցած ֆուտբոլիստները խաղադաշտ էին դուրս եկել ի պատիվ իրենց խաղընկերոջ՝ Վահան Արզումանյանի, մրցելու թիմի ներկայիս կազմի խաղացողների հետ: Փորձի եւ երիտասարդության այդ յուրօրինակ մրցավեճն ավարտվեց փորձառու վետերանների հաղթանակով (4-1): Վետերաններից 2 գնդակ խփեց Անդրանիկ Հովսեփյանը, մեկական անգամ աչքի ընկան Արթուր Աբազյանն ու Աշոտ Բարսեղյանը, երիտասարդներից միակ գոլի հեղինակը Տիգրան Ղարաբաղցյանն էր: Մարզասերները կրկին խաղադաշտում տեսան Հայկ Դանիելյանին, Արամ Փարսադանյանին, Գեւորգ Քամալյանին, Աշոտ Ավետիսյանին, Արթուր Աբազյանին, Անդրանիկ Հովսեփյանին, Արմեն Գյուլբուդաղյանին, Կարեն Միքայելյանին, Արա Նիգոյանին, Վահրամ Հովհաննիսյանին, Սպարտակ Սարգսյանին, Աշոտ Բարսեղյանին, Սամվել Սարգսյանին եւ Վահան Արզումանյանին, որոնք կազմում էին «Բանանց-92»-ի կորիզը: Նշենք, որ հոբելյարն առաջին խաղակեսն անցկացրեց ներկայիս թիմի կազմում, իսկ ընդմիջումից հետո միացավ իր նախկին խաղընկերներին, որոնք հանդիպումից հետո ուսերի վրա նրան դուրս բերեցին խաղադաշտից:

Վահան Արզումանյանը հայկական ֆուտբոլի անվանի վետերաններից է: 36-ամյա ֆուտբոլիստը ՀՀ առաջնություններում հանդես է եկել «Բանանցի» (1992-94, 2001-02 թթ.), «Կոտայքի» (95-97 թթ.), «Ցեմենտի» (98-99 թթ.) եւ «Զվարթնոցի» (1999 թ.) կազմերում՝ անցկացնելով 196 խաղ, խփելով 2 գոլ: 1992-93 թթ. նա «Բանանցի» կազմում արժանացել է բրոնզե մեդալների, նվաճել ՀՀ գավաթը: 1998 թ. «Ցեմենտում» Արզումանյանը դարձավ ՀՀ չեմպիոն, գավաթակիր եւ սուպերգավաթակիր՝ հաջորդ տարի ստանալով բրոնզե պարգեւ: Հարկ է նշել, որ Արզումանյանն անցկացրած խաղերի քանակով (98 խաղ) «Բանանցի» ռեկորդակիրն է: Երեկ Վահան Արզումանյանին հանձնվեց հերթական՝ 4-րդ բրոնզե մեդալը: Ֆուտբոլի ֆեդերացիայի մարզական բաժնի պետ Սլավա Սարգսյանը բրոնզե մեդալներով պարգեւատրեց նաեւ «Բանանցի» մյուս ֆուտբոլիստներին՝ Կարեն Բաբայանին, Եղիշե Մելիքյանին, Արա Ոսկանյանին, Տիգրան Եսայանին, Արարատ Առաքելյանին, Վահե Դավթյանին, Արթուր Մինասյանին, Ֆելիքս Խոջոյանին, Սերգեյ Առաքելյանին, Գագիկ Սիմոնյանին, Կարեն Նավոյանին, Տիգրան Ղարաբաղցյանին, Հայկ Բաբայանին, Արմեն Գրիգորյանին, Արկադի Դոխոյանին, Վարազդատ Ավետիսյանին, Ռաֆայել Նազարյանին, Գոռ Աբաբեկյանին, Հայկ Հակոբյանին, Սուրեն Սարգսյանին, Արշակ Մինասյանին եւ Լեւոն Հայրապետյանին: Պարգեւներ հանձնվեցին նաեւ ակումբի ղեկավար կազմին, մարզիչներին ու սպասարկող անձնակազմին:

Յոբելյարին նվերներ հանձնվեցին «Սպարտակ», «Բանանց» ակումբների կողմից: Ֆուտբոլի հանրապետական դպրոցի կողմից Արզումանյանին հուշանվեր հանձնեց հայկական ֆուտբոլի անվանի վետերան Հակոբ Դուրգարյանը: Լավ նախաձեռնություն էր հանդես բերել «Սպարտակ» ակումբը (նախագահ՝ Սարգիս Իսրայելյան), որը հուշամեդալներով պարգեւատրեց ՀՀ պատանեկան առաջնությունում չեմպիոնի կոչմանն արժանացած «Սպարտակի» 1985 եւ 1987 թթ. ծնված պատանի ֆուտբոլիստներին:

Անրին ջախջախեց «Ռոմային»

Չեմպիոնների լիգայի խմբային 2-րդ մրցաշարի մեկնարկային հանդիպումներն անցկացրին նաեւ «A» եւ «B» խմբերում ընդգրկված թիմերը: Այս անգամ հյուրերի առավելությունն ակնհայտ էր: Դաշտի տերերից միայն «Վալենսիային» հաջողվեց խուսափել պարտությունից, այն էլ՝ ավելացված ժամանակում:

Հյուրերից ամենամեծ հաջողությանը հասան իտալական «Ինտերի» ֆուտբոլիստները, որոնք պարզապես ջախջախեցին «Նյուքասլին»: Արդեն 2-րդ րոպեին գնդակը հայտնվեց անգլիացիների դարպասում, իսկ մինչեւ ընդմիջում խաղի ելքը գործնականում վճռված էր: Իտալացիները եւս երկու անգամ հասել էին հաջողության: Ընդմիջումից հետո խաղն արդեն կորցրել էր հետաքրքրությունը եւ թիմերը մեկական գնդակ փոխանակեցին:

«Ինտերից» հետ չմնաց նաեւ «Արսենալը», որը Հռոմում համոզիչ հաղթանակ տարավ «Ռոմայի» նկատմամբ (3-1): Այդ խաղում առաջինը հաջողության հասան դաշտի տերերը, սակայն նրանց ուրախությունը շատ կարճ տեւեց. ընդամենը 2 րոպե անց Անրին վերականգնեց հավասարակշռությունը: Նա դարձավ հանդիպման իսկական հերոսը՝ 2-րդ խաղակեսում եւս երկու անգամ խոցելով մրցակցի դարպասը:

Լեւերկուզենի «Բայերն» էլ «Բարսելոնի» հետ խաղում առաջինը բացեց հաշիվը, սակայն ստիպված էր խաղադաշտը թողնել պարտված: 2-րդ խաղակեսում իսպանացիներին հաջողվեց բեկում մտցնել մրցակցությունում եւ հաղթանակ տոնել: Ընդ որում հաղթական գնդակը Օվերմարսը խփեց խաղավարտից 2 րոպե առաջ:

Ինչպես նշել էինք, միայն «Վալենսիային» հաջողվեց խուսափել պարտությունից: «Այաքսի» հետ խաղում գլխավոր իրադարձությունները տեղի ունեցան խաղավերջում: 88-րդ րոպեին Իբրահիմովիչն առաջ մղեց «Այաքսին»: Թվում էր, թե հոլանդացիները հաղթանակ կտոնեն, սակայն ավելացված ժամանակի 2-րդ րոպեին բախտը վերջապես ժպտաց «Վալենսիային»:

Խաղերի արձանագրություններից

«A» խումբ

«Բայեր»-«Բարսելոն»՝ 1-2

1-0՝ Բերբատով (39), 1-1՝ Սավիոլա (48), 1-2՝ Օվերմարս (88):

«Նյուքասլ»-«Ինտեր»՝ 1-4

0-1՝ Մորֆեո (2), 0-2՝ Ալմեյդա (35), 0-3՝ Կրեսպո (45), 1-3՝ Սոլանո (72), 1-4՝ Ռեկոբա (81):

«B» խումբ

«Վալենսիա»-«Այաքս»՝ 1-1

0-1՝ Իբրահիմովիչ (88), 1-1՝ Անգուլո (90):

«Ռոմա»-«Արսենալ»՝ 1-3

1-0՝ Կասանո (4), 1-1, 1-3՝ Անրի (6, 70, 75):

ՄՐՑԱՆԱԿԱԲԱՇԽՈՒԹՅՈՒՆ

«Օսկարը» Գարրի Կասպարովին

Շախմատի աշխարհի 13-րդ չեմպիոն Գարրի Կասպարովն արժանացել է տարվա լավագույն շախմատիստի համար սահմանված «Օսկարին»: Կասպարովը 4-րդ անգամ է դառնում «64-շախմատնոյե օբոզրենիե» հանդեսի (գլխավոր խմբագիր՝ Ալեքսանդր Ռոշալ) սահմանած մրցանակի դափնեկիր: Նախկինում «Օսկարը» նրան էր հանձնվել 1995, 1996, 1999 թթ.: Շախմատային «Օսկարի» համար պայքարում Կասպարովի մրցակիցներն էին ՖԻԴԵ-ի գծով աշխարհի ներկայիս չեմպիոն Ռուսլան Պոնոմարյովն ու դասական շախմատի գծով աշխարհի ուժեղագույն շախմատիստ Վլադիմիր Կրամնիկը:

Գարրի Կասպարովն իրեն հատկապես գերազանց դրսեւորեց վերջերս Բլեդում անցկացված շախմատի համաշխարհային 35-րդ օլիմպիադայում, որտեղ գլխավորում էր Ռուսաստանի հավաքականը: Նա առաջին խաղատախտակի վրա ուժեղագույն շախմատիստների մեջ ցույց էր տվել լավագույն արդյունքը՝ 7,5 միավոր (9 հնարավորից): Կասպարովը մեծ ներդրում ունեցավ օլիմպիադայում ռուսների տարած հաղթանակում՝ իր թիմակիցների հետ արժանանալով ոսկե մեդալների:

Բասկետբոլիստները վիճարկում են ուղեգրերը

Կայացան բասկետբոլի Եվրոպայի առաջնության ընտրական մրցաշարի 3-րդ տուրի հանդիպումները: «E» խմբում ընդգրկված Իտալիայի հավաքականը գործնականում նվաճեց հաջորդ տարի Շվեդիայում կայանալիք Եվրոպայի առաջնության եզրափակիչ փուլի ուղեգիրը՝ տոնելով 3-րդ անընդմեջ հաղթանակը: Այս անգամ իտալացիները 103-68 հաշվով պարտության մատնեցին պորտուգալացիներին:

Կրկին անհաջողության մատնվեցին ռուսները՝ զիջելով Սլովենիայի ընտրանուն (76-82): Ռուսների կազմում ամենաարդյունավետը Չիկալկինն էր (21 միավոր): Սլովենիայի հավաքականին 19 միավոր պարգեւեց Տուսեկը, որին վնասազերծել այդպես էլ չհաջողվեց: Չնայած պարտությանը, ռուսները դեռեւս հնարավորություն ունեն գրավելու 2-րդ տեղը: Նույն խմբում կայացած Անգլիա-Չեխիա խաղում հաղթեցին չեխերը (74-68):

«A» խմբում առաջին 2 տեղերում են Լիտվայի եւ Ուկրաինայի հավաքականները: Լիտվացիները հյուրընկալվելիս բացահայտ առավելության հասան Շվեյցարիայի ընտրանու նկատմամբ (110-64), իսկ ուկրաինացի բասկետբոլիստները սեփական հարկի տակ համառ պայքարում հաղթեցին թուրքերին (74-73): Հոլանդիա-Բուլղարիա խաղն ավարտվեց հյուրերի հաղթանակով (86-77):

«D» խմբում ուղեգրի հարցը գործնականում լուծեց Լատվիայի հավաքականը՝ 65-63 հաշվով հաղթելով Բելառուսի բասկետբոլիստներին: Այս խմբում գրանցվեցին այսպիսի արդյունքներ. Լեհաստան-Հունգարիա՝ 88-65, Ֆրանսիա-Էստոնիա՝ 93-73: Մյուս խմբերում կայացած մրցախաղերի արդյունքներն են. «B» խումբ. Իսրայել-Իսպանիա՝ 71-79, Բելգիա-Ռումինիա՝ 69-73, Դանիա-Հունաստան՝ 60-75, «C» խումբ. Բոսնիա-Գերմանիա՝ 76-83, Կիպրոս-Խորվաթիա՝ 76-87, Մակեդոնիա-Իռլանդիա՝ 83-72:

Սիչովը դատական հայց է ներկայացրել

Մոսկվայի «Սպարտակի» նախկին ֆուտբոլիստ Դմիտրի Սիչովի «գործը» նոր բնույթ է ընդունում: Նա դատական հայց է ներկայացրել Մոսկվայի «Սպարտակի» ղեկավարության դեմ՝ պահանջելով 5 մլն դոլարի փոխհատուցում իրեն պատճառած բարոյական վնասի դիմաց: Ըստ հայցի, բարոյական վնասը 19-ամյա ֆուտբոլիստի համար ֆուտբոլից հարկադիր հեռացումն է: Հիշեցնենք, որ սեպտեմբերի 4-ին ՌԴ ֆուտբոլային միության կարգապահական կոմիտեն Սիչովին 4 ամսով որակազրկել էր «Սպարտակի» հետ կնքած պայմանագիրը միակողմանի չեղյալ համարելու համար: Դրանից հետո Սիչովն անհատապես մարզվում էր Օմսկում, իսկ վերջերս պարապմունքներն անց է կացնում Կիեւի «Դինամոյի» մարզաբազայում:

Դատական հայցը «Սպարտակի» համար անսպասելի էր: Չէ՞ որ ակումբի ղեկավարությունը հույս ուներ, որ այլ ակումբ տեղափոխվելիս Սիչովի համար որպես փոխհատուցում պետք է ստանա 6 մլն դոլար: Սակայն խոսակցություններ կան, որ ՌԴ ֆուտբոլային միության ղեկավարությունը մտադիր է որակազրկման ժամկետը լրանալուց հետո Սիչովին ժամանակավոր տրանսֆեր տրամադրել: Դա նշանակում է, որ երիտասարդ խաղացողի տեղափոխման դեպքում «Սպարտակը» կարող է եւ ոչինչ չստանալ: Երեւի հենց դա նկատի ունենալով է «Սպարտակի» նախագահ Անդրեյ Չերվիչենկոն նշել, որ Կիեւի «Դինամո» տեղափոխվելիս դեռ սպարտակցիներին հարկ կլինի վճարել:

«Դինամոյի» փոխնախագահ Յոզեֆ Սաբոն հայտարարել է, որ ակումբը պատրաստ է պայմանագիր կնքել ֆուտբոլիստի հետ: Ճիշտ է, առայժմ Սիչովի հարցում պարզություն չկա: Եթե նա պաշտոնապես «Սպարտակի» խաղացող չի համարվում, այդ դեպքում թվում է, թե Կիեւի «Դինամոն» առանձնակի դժվարությունների չպիտի հանդիպի Սիչովի հարցում: Մնում է միայն Սիչովին հարմար պայմանագիր առաջարկել: Իսկ եթե Սիչովը նախկինի պես առայժմ համարվում է «Սպարտակի» ֆուտբոլիստ, ապա այդ դեպքում «Դինամո» տեղափոխվելու գործընթացը զգալիորեն բարդանում է:

Ամեն դեպքում գործարքն առայժմ չի կարող կնքվել: Սիչովի որակազրկման ժամկետը լրանում է միայն հունվարին: Այնպես որ, երկու ակումբներին էլ այդ հարցի շուրջ մտածելու եւ վերջնական վճիռ կայացնելու բավական ժամանակ կա:

Մոսկվան օլիմպիադա-2012-ի թեկնածու

ՄՕԿ-ի նախագահ Ժակ Ռոգեն Հավանայում անցկացված մամուլի ասուլիսում նշել է, որ Մոսկվան շատ լավ հնարավորություններ ունի հաղթելու օլիմպիադա-2012-ի թեկնածուների պայքարում: Ըստ նրա, Մոսկվան արդեն այժմ հնարավորություն ունի իր մոտ անցկացնելու օլիմպիական խաղերը՝ նկատի ունենալով ժամանակակից մարզակառույցների առկայությունը: Բացի Մոսկվայից, օլիմպիական խաղերի մայրաքաղաք դառնալու հավակնություն ունեն նաեւ Մադրիդը, Փարիզը, Լոնդոնը եւ մի շարք այլ քաղաքներ: Վերջնական որոշումը կկայացվի 2005 թ., երբ ՄՕԿ-ի ներկայացուցիչները կծանոթանան յուրաքանչյուր թեկնածուի հնարավորություններին եւ կներկայացնեն իրենց կարծիքը:

Էջը պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԿԼՈՐ ՍԵՂԱՆ

Մամուլի անկախության ու պատասխանատվության փնտրտուքներ

Ժողովրդավարության եւ խաղաղության կենտրոնը «ԶԼՄ-ների անկախություն. խոսքի ազատություն եւ պատասխանատվություն» թեմայով երեկ կլոր սեղան էր հրավիրել արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապերի ընկերությունում: Հրավիրված էին համալսարանական կրթությամբ կանանց ասոցիացիայի եւ այլ հասարակական կազմակերպությունների ղեկավարներ ու ակտիվիստներ, ԶԼՄ-ների ներկայացուցիչներ, կրթական եւ գիտական հաստատությունների ներկայացուցիչներ: Կլոր սեղանը վարեց Հայաստանի լրագրողների միության նախագահ Աստղիկ Գեւորգյանը, իսկ իբրեւ փորձագետ հրավիրված «Առավոտ» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր Արամ Աբրահամյանն այդպես էլ չներկայացավ: Իր խոսքում տկն Գեւորգյանն անդրադարձավ քաղաքացիական հասարակության կառուցման ընթացքում ԶԼՄ-ների դերի ու հեղինակության ամրապնդմանը, քանզի առանց կայացման հնարավոր չէ ստեղծել գործունեության լայն դաշտ: Վերջին տարիներին նկատելի է ԶԼՄ-ների եւ հասարակական կազմակերպությունների համագործակցությունը, հավաքվել է փորձագիտական մեծ նյութ, որը պետք է մատուցել հասարակությանը: Նա ցավով նշեց, որ մեզանում դեռեւս չկա գովազդային շուկա, որը կբարելավեր ԶԼՄ-ների նյութական վիճակն ու հնարավորություն կտար անկախ գործելու: Այսօր լրագրողների հրաշալի բանակ ունենք, սակայն մամուլի անկախ չլինելու պարագայում առաջանում են բազմաթիվ ձեւախեղումներ: Ամենաթողության պայմաններում մամուլը զրկվում է զարգացման հեռանկարներից եւ, բնականաբար, ժամանակից հետ մնում: Լրատվական դաշտի խնդիրները քաղաքականացվում են եւ օգտագործվում քաղաքական նպատակներով: Լրագրողական էթիկայի կանոնների մասին խոսելիս նա շեշտեց, որ հաճախակի են դրանց խախտման դեպքերը, օրինակ՝ «Օր» թերթի «Բացեք ձեր աչքերը» հրապարակումը: Էթիկայի ու արժանապատվության ոտնահարման դեպքերը չպետք է անտեսել, քանի որ ոչ մեկին իրավունք չի վերապահված փորփրելու մեկ ուրիշի անձնական կյանքը: Նա կարեւորեց ԶԼՄ-ների գործունեության եւ էթիկայի կանոնագրքի խախտումները կարգավորող կենտրոն ստեղծելու անհրաժեշտությունը, որը կբարձրացնի լրագրողների պատասխանատվության զգացումն ու կնպաստի լրագրողական համերաշխությանը:

Նրա ելույթից հետո ծավալվեց քննարկում, մասնակիցներն արտահայտեցին իրենց հուզող հարցերը ԶԼՄ-ների աշխատանքից, հատկապես հեռուստահաղորդումներից իրենց դժգոհությունը: Նրանց դիտարկմամբ, հեռուստատեսությունը ներկայացնում է միմիայն իշխանությունների վերաբերմունքը մեր երկրում կատարվող իրադարձություններին: Հեռուստալրագրողները խոսում են զարհուրելի սխալներով, իսկ ցինիզմն ու գավառականությունը, իրադարձությունների ոչ օբյեկտիվ ու խեղաթյուրված մեկնաբանումները մշտական երեւույթներ են: Բողոքները հատկապես ուղղված էին Հանրային հեռուստատեսությանը, «Արմենիա» եւ «ԱԼՄ» հեռուստաընկերություններին: **«Ազգի»** թղթակցի հարցին, թե բողոքները ներկայացվե՞լ են նրանց, տրվեց բացասական պատասխան: Ստացվում է, որ քաղաքացիական հասարակություն ենք ուզում կերտել քաղաքացիական պասիվությամբ, մինչդեռ հասարակական կազմակերպությունների առաջին ու կարեւոր դերը հասարակության ակտիվացման բարձրացումն ու առաջ քաշած հարցերին հետամուտ լինելն է:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Իջեւանի համայնքի ավագանու 26.07.2002 թ. թիվ 18 եւ քաղաքապետի 20.11.2002 թ. թիվ 86 որոշումներով ս.թ. նոյեմբերի 29-ին կազմակերպվում է ներքոհիշյալ տարածքների վարձակալության մրցույթ:

Հ/Հ	Տարածքների հասցեն	Մակերեսը
1.	Երեւանյան փողոց	110 քմ
2.	Արցախյան փողոց	73 քմ
3.	Նալբանդյան փողոց	1200 քմ
4.	Երեւանյան փողոց	23.3 քմ
5.	Վասիլյան փողոց	1900 քմ
6.	Վասիլյան փողոց	400 քմ
7.	Վասիլյան փողոց	800 քմ

Մրցույթը տեղի կունենա քաղաքապետարանի շենքում 30.12.2002 թ.: Մրցույթին մասնակցել ցանկացողները կարող են հայտ ներկայացնել քաղաքապետարան մինչեւ 27.12.2002 թ.: Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 3-21-38:

ԻՋԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆ

«Ինտերավտոսերվիս» ԲԲԸ-ն տեղեկացնում է իր բոլոր բաժնետերերին, որ ս. թ. դեկտեմբերի 16-ին, ժամը 11:00-ին, ք. Երեւան, Թբիլիսյան խճուղի 25 հասցեում կկայանա «Ինտերավտոսերվիս» ԲԲԸ-ի բաժնետերերի արտահերթ ընդհանուր ժողով՝ «Ինտերավտոսերվիս» ԲԲԸ-ի ծանր ֆինանսատնտեսական կացությունը եւ այն հաղթահարելու հնարավոր ուղիների մշակումը եւ իրականացումը» օրակարգով:

ԳՅՈՒՄՐԻ

Քաշքշելը լրագրողին պատասխանելու ձեւ չէ

«Հայկական ժամանակ» օրաթերթի Շիրակի մարզի սեփական թղթակից Արման Գալոյանը երեկ Գյումրու ժուռնալիստների «Ասպարեզ» ակումբում հրավիրած մամուլի ասուլիսում պատմեց նախորդ օրը իր եւ քաղաքապետի երկու թիկնապահների միջեւ տեղի ունեցած տհաճ միջադեպի մասին, որին նույն թերթը երեկվա համարում արդեն անդրադարձել է: Ըստ Ա. Գալոյանի հայտարարության, հիշյալ անձինք նոյեմբերի 27-ին մարզպետարանի շենքի միջանցքում, մարզխորհրդի նիստից հետո, երկուսով մոտեցել են իրեն, քաշքշել, արտաքսել ու վիրավորական խոսքեր ասել, խլել են ձայնագրիչը, որը հետո վերադարձրել են, բայց առանց ձայներիզի: Դատելով լրագրողի մեկնաբանություններից, նրա նկատմամբ թույլ տրված նման ոտնձգությունը կարող էր կապված լինել թղթակցի տարբեր հրապարակումների հետ, որոնք ոչ մեկ անգամ զայրացրել են քաղաքապետին:

Այս կապակցությամբ Գյումրու «Ասպարեզ» ակումբի ընդունած հայտարարության մեջ արձանագրվում է այն անառողջ մթնոլորտը, որ ձեւավորվել եւ հետզհետե խորանում է «Հայկական ժամանակի» թղթակցի եւ Գյումրու քաղաքապետարանի տարբեր աշխատակիցների հարաբերություններում: Ըստ ակումբի դիտարկումների, մի կողմից լրագրողական աշխատանքում տեղ գտած թերությունների, պատահական եւ ոչ պատահական վրիպումների, մյուս կողմից թղթակցի հրապարակումների «թիրախների» էմոցիոնալ, երբեմն անվայել արձագանքի արդյունքում առնվազն 8 ամիս է, ինչ կողմերի միջեւ զարգանում է լուրջ բախում, որը հետզհետե սրվում է տարբեր դրսեւորումներով: Հավաստիացնելով, որ այս ոլորտի ցանկացած խնդիր հնարավոր է լուծել բարի կամքի, օրինականության եւ բարոյականության միջավայրում, «Ասպարեզ» ակումբը լրագրողին եւ թերթին կոչ է անում բարձր պահել որակյալ ժուռնալիստիկայի պատիվը, լավագույնս հավասարակշռել խոսքի ազատության իրավունքը եւ այդ իրավունքից բխող պատասխանատվությունը: Իսկ քաղաքային իշխանություններին, նրանց ներկայացուցիչներին եւ պաշտոնյաներին հայտարարության հեղինակները կոչում են քննադատությունների հանդեպ «աչալուրջ համբերատարության»:

Մեր կողմից ավելացնենք, որ լրագրողի հանդեպ կատարվածը բոլոր դեպքերում անթույլատրելի ու դատապարտելի է, առավել եւս եթե թույլ է տրվել պետական մարմնի աշխատողների կողմից: Կարծում ենք քաղաքապետարանի եւ քաղաքապետի հեղինակության օգտին կլինի երեւույթին պատշաճ գնահատական տալը, ինչպես եւ լրագրողին կամ որեւէ այլ մեկին պատասխանելու այդ ձեւի բացառումը հետագայում:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Աջափնյակում կա քանդման ենթակա 28 շենք

ԵՐԵՎԱՆ, 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հանրապետությունում կա քանդման ենթակա 34 շենք (աղետի գոտին չհաշված), որից 28-ը՝ Երեւան քաղաքի Աջափնյակ թաղամասում:

Ըստ ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության բնակարանային եւ կոմունալ քաղաքականության վարչության պետ Կամո Խալաթյանի, քանդման ենթակա այդ վթարային բնակելի տների բնակիչների բնակարանների հարցի լուծման մասին ծրագիր է ներկայացվել կառավարությանը, որի համաձայն սկսվել է վթարային շենքերի բնակիչների վերաբնակեցումը:

Այս տարի նախատեսված է Աջափնյակի 4 շենքերի բնակիչների վերաբնակեցումը: Կառավարությունն անցյալ տարի տրամադրել է 350 մլն դրամ՝ վերաբնակեցման եւ վթարային շենքերը քանդելու համար: Ըստ Կ. Խալաթյանի, այդ աշխատանքներն ընթացքի մեջ են: Աջափնյակի 5 այլ շենքերում կատարվելիք նման աշխատանքների նախահաշիվը 441 մլն դրամ է:

Կ. Խալաթյանը հայտնեց նաեւ, որ հանրապետությունում կա երրորդ աստիճանի վնասվածության 400-450 շենք: Նախարարությունը դեկտեմբերին հայեցակարգ կներկայացնի կառավարությանը՝ վերականգնման ենթակա բազմաբնակարան շենքերի բնակարանների համար պետական ֆինանսական աջակցության տրամադրման մասին: Դրանց ամրացման աշխատանքների նախահաշիվը 80 մլն ԱՄՆ դոլար է:

Ի լուր լրագրողների

Մամուլի ազգային ակումբը սկսում է հանդիպումների շարք ՀՀ նախագահի թեկնածուների հետ: «Հրատապ թեմա» ծրագրի շրջանակներում շարքի 1-ին հանդիպումը կկայանա ուրբաթ՝ նոյեմբերի 29-ին, ժամը 12-ին ՄԱԱ-ում:

ՄԱԱ-ի հյուրն է լինելու ԱժՄ նախագահ, Աժ պատգամավոր Վազգեն Մանուկյանը:

ՄԱՄՈՒԼԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿՈՒՄԲ

529353 անվճար ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- **Վաճառում եմ** 3 սենյականոց բնակարան Ավան-Առինջ թաղամասում. 9/7 հարկ, կապիտալ վերանորոգված: Գինը 10.000 դոլար: Հեռ. 625034:
- **Կատարում եմ թարգմանություններ** անգլերենից հայերեն եւ հակառակը, ինչպես նաեւ պարապում եմ անգլերեն տարբեր տարիքի մարդկանց հետ: Հեռ. 230786:
- Պարապում եմ հունարեն եւ անգլերեն շաբաթական 2-3 օր, պարապմունքի տեւողությունը 1.5-2 ժամ: Հեռ. 621834. Քրիստինե:
- **Վաճառում եմ** SONY մակնիշի օգտագործված ավտոմագնիտոֆոն: Գինը 50 դոլար: Հեռ. (09) 495295, ժամը 18.00-ից հետո:
- Միջազգային ռուսական կազմակերպությունը հրավիրում է աշխատանքի 18-ից բարձր տարիքի անձանց: Հասցեն Սարյան 33, բն. 1. հեռ. 421465. Գագիկ:
- **Վաճառվում է** 1996 թ. նոյեմբերի արտադրության «ԳԱԶ 31029» մակնիշի ավտոմեքենա, գույնը մոխրագույն, վազքը 85.000 կմ, 5 աստիճան փոխանցման տուփով: Գինը 3000 դոլար: Հեռ. (09) 415036:
- **Օդոնային էպիլյացիա** (ընդմիշտ): Երեսի մաքրում ուլտրաձայնով: Հեռ. 27-75-86 (գրասենյակ), 40-55-30 բջջ:
- **Փոխանակում եմ** փոքր կենտրոնում գտնվող սեփականացրած 80 քմ տարածքս սեփական տան հետ, հեռ. 09 423833. Արթուր:
- **Վաճառվում է** 800 քմ տուն-հողամաս Օշականում: Գինը պայմանագրային: Հեռ. 34-40-71:
- **Բուժում եմ** ստամոքսի եւ տասներկումատնյա աղիքի խոցեր, գաստրիտ, էրոզիաներ, խոցեր, թութք, լյարդի ցիռոզ, պոլիարտրիտ, ռադիկուլիտ եւ այլ հիվանդություններ: Բժիշկ Հայկես Միրայելյան: Հասցեն Օրբելու 65ա. հեռ. 22-22-27, 28-80-30:
- **Վարձով տրվում է** 1 սենյականոց բնակարան կենտրոնում («Սիլ պլազայի» մոտ), 130 դոլար: Հեռ. 53-36-74:
- **Կգնեմ** զրեր ավտոմեքենաների էլեկտրասարքավորումների վերաբերյալ հայերեն կամ ռուսերեն: Հեռ. 263261:
- **Վաճառվում է** բիլիարդի սեղան, չօգտագործված, քարե դաշտով, իր բոլոր պարագաներով (ատրիբուտներով), չափը 3 մx1.5 մ: Գինը պայմանագրային: Հեռ. 289331, Վայդ:
- **Կգնեմ** 3 սենյականոց բնակարան քաղաքի կենտրոնում առանց միջնորդի: Հեռ. 538489:
- **Վաճառվում է** 3 սենյականոց բնակարան Իսրայելյան 43, I մուտք, 16 բն., 9/4 հարկ, ընդ. մակերեսը 93 քմ, բնակմակերեսը 60 քմ, բաց եւ փակ տնտեսական պատշգամբ, մշտական ջուր, ջրատաքացուցիչ (գեյզեր), երկաթյա դուռ: Հեռ. 524666:
- **Կվարձակալեմ** 1 սենյականոց բնակարան մինչեւ 50 դոլարի սահմանում, կենտրոնում կամ Նորքի զանգվածներում: Հեռ. 56 31 49, 58 59 63:
- **Վաճառվում է** 3 սենյականոց բնակարան 70 քմ տարածքով, 2 ննջարան, 1 ճաշասենյակ, նախասրահ, բաց թակ պատշգամբ: Հասցեն Սոսկովյան 20, բն. 35, մուտքն առանձին, բակից: Հեռ. 527200, Մայիս, Օվսաննա: Գինը 30.000 դոլար:
- **Վաճառվում է** 3 սենյականոց բնակարան, բնակմակերեսը 54 քմ, 93.5 քմ ընդ. մակերեսով, 9/5 հարկ, կապիտալ նորանորոգումով: Հասցեն Հրաչյա Քոչարի 16/1, բն. 14. հեռ. 724942, Վահրամ, «Պարտեզ» խանութի դիմաց:
- **Վաճառվում են** նոր լվացքի մեքենաներ «Ռիգա», «Վոլգա», «Օկա» եւ «Դեսնա» մակնիշների: Հեռ. 227609, Վրեժ:

«Գինդ» տպագրատուն. Երեւան, Բաղրամյան 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 28. 11. 2002 Գինը՝ 100 դրամ